

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i
(Lc 3.23-38)

¹ Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire cuëcuese'e ja yë'ta'a Jesucristo pa'ima'në pa'isicohua'ire.

² Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i, Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i yo'je tsì pëca ja'quë paji'i, Jacob. ³ Fares cui'ne Zara pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne iohua'i pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram pëca ja'quë paji'i, Fares. ⁴ Aminadad pëca ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë paji'i, Aminadad. Salmón pëca ja'quë paji'i, Naasón. ⁵ Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i pëca ja'co paco'ë, Raab. Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë, Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed. ⁶ Pai ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí. Salomón pëca ja'quë paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.

⁷ Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë paji'i, Roboam. Asa pëca ja'quë paji'i, Abías. ⁸ Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca ja'quë paji'i, Josafat. Uzías pëca ja'quë paji'i, Joram. ⁹ Jotam pëca ja'quë paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i, Jotam. Esequías pëca ja'quë paji'i, Acaz. ¹⁰ Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë paji'i, Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón. ¹¹ Jeconías cui'ne i yo'je tsì conì pëca ja'quë

paji'i, Josías. Jaohua'i cato coasicohua'i paë'e, Israelita paire tseani Babilonia yejana sa maca.

¹² Israelita pai sa cuañosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i, Jeconías. Zorobabel pëca ja'quë paji'i, Salatiel. ¹³ Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin pëca ja'quë paji'i, Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i, Eliquin. ¹⁴ Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë paji'i, Sadoc. Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim. ¹⁵ Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán pëca ja'quë paji'i, Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán. ¹⁶ José pëca ja'quë paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pëca ja'co María ëjë paji'i.

¹⁷ Jaje pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja'a cuëcueto catorce pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana tseseni sasi macaja'a cuëcueto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pëca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nëosico paco'ë. Jaje ca nëosicopi ja yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi etapë de'o Maija'quë joyo tutupi. ¹⁹ José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe coepi. Coa ai jerepa paije ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi. ²⁰ Jaje cuasaquë pa'ina, Ëjaë huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: "José David tsëcapë aquë, Maríare ca'rama'ë pa'ijë'ë, nējore de'huani paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api. ²¹ Tsihuaë'ni paja'coa.

Pacona, *i* mami Jesure sēojē'ē, huasoquēre. Jaje hue'equē pa'ija'quē api, *i* paire co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quē sēte.”

²² Si'aye jaje ti'api, tsoe hue'ña Maija'quēre quēacaiquē ca nēoquē pa'ise'epi, ñeje:

²³ Nomio tsio, ěmē ti yo'oma'copi tsj quē'io de'oni tsihua'ēre pasio.

Jaēpi *i* mami hue'equē pasipi, Emanuel.

Jaje cani cayē, Maija'quē mai ja're pa'iji.

²⁴ Ja maca José sētani mai Ējaē cuañese'eje Mariare nējore pao cuasaquē ti pēani nējore papi.

²⁵ Jaje pa'iquēta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'ie pahūē, mamaquēre tē'ya dani *i* mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

¹ Judea yejana Jesús coasiquē paji'i, a'ri daripē Belén huē'e daripēna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ējaē, ja yeja cuañequē. Ja mu'seña Jerusalēnpi daē'ē, ěsē mēi tē'tepi, yequē ěmēohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paē'ē, ěsē mēi tē'te quē'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue ta'ñe cacohua'i paē'ē, iti yo'oyere ñajē. ² Jaohua'ipi dani sei'ē: “¿Jerore pa'iquē'ni, judío pai Ējaē yure coasiquē? Jeto ěsē mēi tē'tepi ñahuē, *i* ma'ñocore. Jaje ñani daē'ē, ite do're ja'rujē señu'u cajē iñona.”

³ Cajēna, pai Ējaē Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere cayē'ni? caquē, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuē, itire asani. ⁴ Ja maca pai Ējaē si'aohua'ire soipi, Maija'quē huē'e

ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne cuañese'e paire ye'yacohua'ire. Soini seni asapi, jaohua'ire, ¿jeron Cristore coa ja'ñe ca nēose'e pa'iquē'ni? caquē. ⁵ Caquēna, jaohua'ipi cahuē, ite: Belén Judea yejana coaja'quē api, caquē. Maija'quē jējo daoquē tsoe aquē toyapi, ñeje:

⁶ Belén maca, Judá yeja pa'ico.

Mē'ere cuañecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyē, mē'ē.

Jaje pa'ina, mē'ēpi etaja'quē api, Ëjaērepa, Israel paire ñacaija'quē.

⁷ Cajēna, asani ja maca Herodes Magos hua'ire yahuerēpa soini iohua'ise'ere seji'i, ¿je yēhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni? caquē. ⁸ Seni asani ja maca Belēna jaohua'ire jējo saoquē capi: “Saijē'ē. Jaron sani asajē'ē, de'oyerepa tsihua'ē pa'iyere pa'ire pama'quē. Jaje ini ti'asicohua'i pani yē'ere dani quēajē'ē. Yē'ēje sani do're ja'ruquē sejasi'i, ite.”

⁹ Jaje pai ëjaē caēna, Magos maña saē'ē. Saijēna, ma'ñoco iohua'i ësē mēi tē'te ñasiquēpi du'ru sai sapi. Jaje saiquēpi tsihua'ē pa'i huē'ñana nēajani huesēpi, sa tējini. ¹⁰ Ja maca Magos maña ma'ñocopi jaje yo'ouna, ñani ai sihuahuē. ¹¹ Sihuajē huē'ena sa cacajē ñahuē, tsitu'ure pēca ja'co María ja're uina. Ñani do're ja'runi tsihua'ēre de'oquē macani cajē sihuahuē. Ja jeteyo'je iohua'i mahuēa mañare hui'yoni oro, huēo sēñe cui'ne mirra ite isihuē, jai do'ire. ¹² Ja jeteyo'je Maija'quēpi huēo huē'ñaja'a quēapi, Herodes quē'ro co'ima'pē pa'ijē'ē, caquē. Jaje quēaēna, yequē ma'aja'a co'ihuē, iohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

¹³ Jaohua'i Magos saisi jeteyo'je Ējaē huiñaēpi huëo hue'ñaja'a ñani Josére capì: “Huëni tsihua'ère cui'ne pēca ja'core sai sajē'ë, Egípto yejana. J̄arona sani pēajē'ë, yē'ēpi yeque yo'oye pa'ito caēna, yo'oja'quē. Yure cato Herodespi tsihua'ère huani jeosi'i caquē co'eja'quē api. J̄a do'ire saijē'ë.”

¹⁴ Jaje caēna, José huëni tsihua'ère cui'ne i pēca ja'core sētoni ñami sai sapi, Egíptona. ¹⁵ Jarote paē'ë, Herodes ju'i macaja'a. Tsoe aquē Maija'quēre quēacaiquēpi Ējaēpi caquēna, toyapi: “Egíptopi yē'ë mamaquēre soihuē” j̄a toyase'epi ti'aēna, jaje yo'ohuē.

Tsire Huaise'e

¹⁶ J̄a maca Herodes, Magos hua'i yē'ère co'aquē api cajē yo'ore caquē ai pēi tsire caya ometēca pacohua'ire cui'ne ai ts̄itu'ñare huani jeajē'ë, cuañepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne iti yērēhue pa'icohua'ireje caquē, caya ometēca ma'ñoco pa'i huēose'e pa'iji, Israel pa'i ta'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquē jaje yo'opi. ¹⁷ Jaje yo'oquēna, ti'api, Maija'quēre quēacaiquē Jeremias ñeje toyaquē pa'ise'e.

¹⁸ Rama quē'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yē'o ju-taquēna asahuē.

J̄ao cato Raquelpi mamajēni oco'ë.

Yēhuotoje asaye coeo,

Mamajēpi tsoe jujusicohua'i pa'ijēna.

¹⁹ Herodes ju'isi jeteyo'je, Ējaē huiñaēpi Josére huëo hue'ñaja'a ñaini capì, Egíptore pa'ina:

²⁰ “Huëni tsihua'ëre mē'ēpi coani, cui'ne pēca ja'core huëoni co'ijē'ë, Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yējē pa'isicohua'i juju sahuë.”

²¹ Ja maca José huëni tsihua'ëre cui'ne pēca ja'core sai sapi, Israel yejana. ²² Jaje saiquēta'a José asapi, Herodes mamaquē Arquelaopi pēca ja'quē yo'ora'ase'ere yo'oji cajēna. Jaje asani jaro saiye ca'raquēna, huëo huē'ñaja'a Maija'quēpi quēaēna, Galilea yeja quē'rona saji'i. ²³ Jarona ti'ani Nazaret huē'e daripēna pēapi. Jaje yo'oquēna, Maija'quēre quēacaicohua'i ca nēojē pa'ise'e ti'api, “Jesús Nazareno pa'ija'quē api” case'e.

3

Juan Oco Doquē Cuēne Yeja Pa'iyē
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Ja mu'seña Juan oco doquēpi Judea cuēne yejana soquē peo huē'ñana Maija'quē cocare quēaquē daji'i. ² Ñeje caquē: “Ma'tēmo cuañeñe ja'yere pa'iji. Ja do'ire ja'rē cuasase'e jēoni ponējē'ë.”

³ Iquē Juan yo'o ja'ñere Maija'quēre quēacaiquē Isaías toya'aji'i, ñeje:
Cuēne yejapi pai ñeje cuiye asa cuañoji.
Ne de'huajē'ë, Ëjaērepa ma'are.
Nui ma'arepa hui'yocaijē'ë.

⁴ Juan ju'i ca camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i tēicaje ca'ni me paji'i. Jaje pa'ipi pu'suni aji'i. Cui'ne mejaē payare ocuequē paji'i. ⁵ Jerusalén daripē pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca

pa'icohua'ije i quëaye daijê asahuë. ⁶ Jaohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere oijê quëacohua'ini Juanpi Jordán tsiayana dopi.

⁷ Jaje yo'oquëna, jai pai fariseohua'i cui'ne saduceohua'i cōni oco do cuañoñu'u cajê daijêna, Juanpi ñani capi, jaohua'ire: “iAña tsëcapê acohua'! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë nejoñe, ti'añere jëajê'ë, cajê? ⁸ Jaje pa'ito nuñerepa ponësicohua'i yo'oyere yo'ojê'ë, tiña ñañerepa ja'nê pa'ise'e jeoni. ⁹ Cui'ne mësaruja'a sa'ñe yëquë Abraham tsëcapê acohua'i a'ë cama'pê pa'ijê'ë. Care payê, Maija'quëpi iye quëna pëaque ipi yëni Abraham tsëcapêre neñe pa'iji. ¹⁰ Jaje pa'ina, tsu'upo tsoe niusicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'o ca quëi ma'ñe cuëni taoni ëo ja'ñe a'ë. ¹¹ Yê'ë nuñerepa ocopi doyê, mësarute, ja'nê cuasase'e jeoñere iño ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api. Jaëpi yureta'a Maija'quë joyopi cui'ne toapi doja'quë api, jerepa pa'ipi. Yê'ë cato ite de'oye necaiye ti'ama'quë a'ë. ¹² Tsoe i jëtëpi pala cajiji, trigo ne de'huaquë jorose'e tirona huahueja'core. Iti care pase'e huë'ena de'huaquë, iti jorose'e se yayama'a toana ëoja'quë api.”

Jesure Doye

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juanpi dojaquë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i. ¹⁴ Jaje daquëna, Juan du'ru macarepa coepi, doye. Jaje coequë capi, Jesure:

“Yê'ëpi më'ëni do cuaño'ñe pa'i a'ë. ¿Me yo'oquë yê'ë quë'rona daquë'ni?”

¹⁵ Caquëna, Jesús ite capi:

“Yurese'e jaje pa'ijaquë. Coa Maija'quë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji.”

Caëna, ja maca Juanpi sehuoni dopi. ¹⁶ Jesús do cuañosiquëpi tsiayapi tumasi maca, ma'tëmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi i sïopë quë'rona nëca meina. ¹⁷ Ja maca ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pïsiquëna, asahuë: “Iquë api, yë'ë mamaquë. Jaëni sihuaquë pa'iyë.”

4

Jesure Neñañe

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi sai sapi, cuene yejana, huati neñajaquë caquë.

² Jarote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti ao aima'quëpi. Jaje pa'ina, ao ëaye nëji'i, ite. ³ Ja maca huatipi Jesure tsio dani neñasi'i caquë capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani iye quëna pëare pan de'huajë'ë.”

⁴ Jaje caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Toyase'e caji: Coa pan aiñe mañapi pa'iyë peoji, pai. Coa ai jerepa Maija'quë cayere yo'oyepi pa'iyë pa'iji.”

⁵ Ja maca huatipi Jerusalénna sapi, Maija'quë se huë'e ëmëje'ena. ⁶ Cui'ne jaronapi, ite: “Maija'quë mamaquërepa pani iñopi tomejë'ë, yejana. Toyase'e caji, ñeje:

Maija'quëpi i huiñaohuaire cuañeina, jëñapi tsë'e pajëna,
quëna pëna i quëo ja'hua a'si tomeñe peoye tomeja'quë api.”

⁷ Caquëna, Jesupi ìte sehuopi:
 “Yequë hue'ñapi toyase'eje caji:
 ‘Më'ë Ëjaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë
 pa'ijë'ë.’ ”

⁸ Tijupë huatipi sa copi, jai cutihuëna. Jarona
 sani si'a yejaña pa'iyere cui'ne si'aye ìo de'oyere
 iñopi. ⁹ Iñoquë capi, ìte: “Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere
 isisi'i, më'ëpi yë'ëni do're ja'runi de'oquëre pani
 caquë pa'ito.”

¹⁰ Caquëna, ja maca Jesupi ìte capi: “Saijë'ë,
 Satanás. Toyase'e caji:
 Më'ë Ëjaë, Diusuni de'oquëre pa'ni caquë si-
 huajë'ë.

Cui'ne jaëse'ere te'ire necaijë'ë.”

¹¹ Ja maca Jesure josa yo'osiquë huati saquëna,
 huiñaohua'i dani de'oyerepa necaë'ë.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juan co cuañosiquë pa'iji. Asani Galilea
 yejana saji'i, Jesús. ¹³ Jaje saisiquëta'a pëama'ë
 paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë Capernaum
 daripëna sani paji'i, jaira tët'tëpa pa'icona, Zabulón
 cui'ne Neftalí yeja quë'rona. ¹⁴ Jaje yo'opi,
 Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi
 tì'ajaquë caquë ì toyase'e caji:

¹⁵ “Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
 Jai tsiaya tët'tëpa ma'a pa'icohua'ipi,
 Jordán tsiaya je tē'te pa'icohua'ipi,
 Galilea judío pai peo hue'ña pa'icohua'ipi.

¹⁶ Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi

Jaiye miañere ñahuë.

Cui'ne ju'ñepi tēhuosicohua'i pa'isicohua'ini,

Miañere papi ñata saopi.”

¹⁷ Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: “Ja'ne cuasase'e jeoni ponëjë'ë, ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji.”

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galilea jaira tëtëpaja'a saiquëpi ja maca ñapi, cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne maja'yëpi pa'ijëna. Simón jare ipi yequë mami Pedro hue'equëpi, cui'ne i yo'jei Andrés paë'ë. Hua'i yo'ecohua'i sëte tsiayana yo'eñu'u cajë yo'e nëare jëa dësohuë. ¹⁹ Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Tuijë'ë, yë'ëni. Yë'ëpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute.”

²⁰ Jaje ca maca iti macapi iohua'i yo'e nëa se jeoni i ja're con saë'ë.

²¹ A'ri maña seña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi, maja'yëpi pa'ijëna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne Juan. Jaohua'ipi pëca ja'quë ja're con iohua'i yo'e nëare que'quejë jai yohuëre paë'ë. Pa'ijëna, jaohua'ire Jesupi soipi. ²² Soina, iti macapi yohuëre jeoni cui'ne pëca ja'quëre saiye cani i ja're con saë'ë.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús si'a hue'ña Galilea quë'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana. De'o cocare quëaquë, cui'ne Maija'quë cuañeñe ayere quëaquë cui'ne si'a ju'i dahuë jujuquë cuji'i. ²⁴ Jaje yo'oquëna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuë. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, i quë'rona. A'si

ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë ju'icohua'ire, cui'ne quë'quë dahuë ju'icohua'ire dahuë. Dajëna, Jesupi jujupi. ²⁵ Jaje yo'oquëna, jai pai Galilea acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je te'te pa'icohua'ipi coní ite pe'tehuë.

5

Cutihüë Pa'i Quëase'e

¹ Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mëni jaroná ja'rupi. Ja'runa, ite ye'yecohua'ipi i quë'rona tsi'sihuë. ² Ja maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:

³ “Joyo pa'iyë caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Ma'tëmo iohua'i tseco pa'iyë sëte.

⁴ Oicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi iohua'i oiyere ne de'huacaija'quëni.

⁵ Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'i maña sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë ca nëosi yejare pa'ija'cohua'ipi.

⁶ Sihuacohua'i pa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë ao ëa ju'iñeje pa'ye cui'ne oco ëa ju'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yëcohua'i cato. Jaje pa'ina, Maija'quëpi cōcaina, de'hue yo'o ti'aja'cohua'i a'ë, iohua'i yëye.

⁷ Ai yo'ocohua'ire oijë cōcaicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, iohua'ireje Diosupi oi ñaquë cōcailja'quëni.

⁸ De'o joyo hue'ecohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëre ñaja'cohua'ipi.

⁹ De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'ipi.

¹⁰ Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sañope josa yo'ojëna, ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, ma'tëmo iohua'i tseco pa'iyë sëte.

¹¹ Mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë sañope cacohua'i pa'ito sihuacohua'i pa'iyë, yë'ë do'ire ca cuañojë. ¹² Ai yo'osicohua'i cato jaiye ma'tëmona de'huacaisi co'amaña payë. Jaje pa'ito ai sihuajë de'oye pa'ijë'ë, co'a ju'iñe peoyerepa, yure mësarute yo'oyeje pa'ye Maija'quë tsoe quëacaicohua'ireje sañope yo'ojë pa'ahuë'ë.

*Asijë Pa'iyë Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaiye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ Mësarü a'ë, asijë pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Jaje pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaïsicohua'i pani cöcaiye peoji. Jaje pa'ina, ti cöcaiye peocore ye-jana jeocoye pa'iji, paipi tsa'cujëna, uija'core.

¹⁴ Mësarü toaje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaiye iye yeja pa'ini. Pai daripëpi ai cutihuëre pa'ini peoji, catiye. ¹⁵ Mahuë sa'nahuëna nëcoja'coni toaje tsëoma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa nëcöcohua'i a'ë. ¹⁶ Jaje mësaruje tiñarepa paire miacaicohua'i pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, paije mësarü de'oye pa'iyere ñajë mësarü ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ijë sihuajë de'oquë api, caja'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

17 Yē'ēpi Moisés cuañese'ere cui'ne Maija'quēre quēacaicohua'i ye'yase'ere nejosil'i caquē daisiquē api cuasama'pē pa'ijē'ē. Yē'ē cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o tī'asi'i, caquē daisiquē a'ē. 18 Jaje pa'ina, nuñerepa cayē, mēsarute. Ja yē'ta'a ma'tēmo cui'ne yeja pa'ito cuañese'ere te'e toya e'quehuēje nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yē'opoje. Jaje pa'ina, si'aye ca nēose'e tī'a macaja'a pa'i ja'ñe a'ē. 19 Jaje pa'ina, iye cuañese'e ayere de'oye sehuoma'quēpi ai a'riquē macapi, pāini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquē pani, ai a'riquē maca ma'tēmo cuañe hue'ñana pa'ija'quē api. Jaje pa'iquēta'are de'oye sehuocaiquēpi yecohua'ire i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquē cato Maija'quē cuañe tē'tena jaiquē pa'ija'quē api. 20 Jaje pa'ina, mēsarute cayē. Mēsarupi cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire tēto sani nuñerepa Maija'quē yēyere yo'oma'cohua'i pani ma'tēmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pēiñe Ayere
(Lc 12.57-59)

21 Mēsarupi asahuē, mēsaru aiohua'ire case'e: 'Huani jeoma'ē pa'ijē'ē. Jaje pa'iquēta'are huani jeosiquē pani pa'ito i yo'osi do'ire sañe pa'iji cajē ña de'huaye pa'iji.' 22 Jaje pa'iquēta'are yē'ēpi cayē, coa yo'jeire pēisiquēje i pēisi do'ire sañe pa'ina. Ña de'hua cuañoñe pa'iji cui'ne yo'jeire tea ju'iquēreje i tea ju'i do'ire sañe pa'ina, ca tēji ējaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesē ai caquē cato toa yejana saiyere pa'iji.

23 Jaje pa'ie sēte, Maija'quēre isisi'i caquē saquēpi mē'ē yo'jeipi mē'ēre sañope caye payere cuasani. 24 Iti macana mē'ē isisi'i caquē saye

oani co'ini mē'ē yo'jei jare cajei de'ojē'ē. Ja maca yureta'a sani mē'ē isisi'i caquē dase'e Maija'quēna isijē'ē.

²⁵ Jaje pa'ina, mē'ēni co'aye yo'opi caquē yequēpi, pa'i yo'oye ña de'hua hue'ñana saquē pa'ito iti mē'ēre co'aye yo'opi caquē saquēni ja sai ma'ana ca de'huajē'ē, pa'i yo'oye ñaquēna, quēaye paja'quēre. Pañe cato pa'i yo'oye ñaquēna, quēaēna, asani jāēpi yureta'are mē'ēre paire cocohua'ina se cuañeina, co hue'ñana coja'cohua'i a'ē. ²⁶ Nuñerepa cayē, cosi maca yureta'a, jaropi etaye peosipi, mē'ē curiquē tē'ña maña si'aye saima'ē pani.

Yequē Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

²⁷ Mēsarupi asacohua'i a'ē, tsoe case'e: 'Yequē nējore yo'oma'pē pa'ijē'ē.' ²⁸ Jaje pa'iquēta'are yē'ēpi cayē. Nomioni yējē ēaye ñasicohua'i pani, tsoe yeconī nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi iote se cuasase'epi.

²⁹ Jaje pa'ina, mē'ē ēja tē'te ñacoapi tayoyena ne taoco pa'ito dutani so'ona jeocojē'ē. Ai jerepa de'oji, mē'ē capē acose'ere nejoñepi si'a mē'ē capē toa yejana nejo cuañoñe paja'core. ³⁰ Cui'ne yeque panita'a, mē'ē ēja tē'te jētēpi tayo yo'oyena sa yēto tēto tēani so'ona jeocojē'ē. Ai jerepa de'oji, tē'te tē'te capē nejoto si'a capē toa yejana nejo cuañoñe paja'core.

*Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jeocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

³¹ Ja'nē tsoe case'e pa'iji: 'Nējore jeoquē pani iti jeoco do'ire quēaquē toyasi ja'huare isiye pa'iji.'

³² Jaje pa'iquēta'are yē'ēpi cayē. Ējēpi yequē emēohua'ire yo'oma'conī nējore coa jeocoquē pani

i do'ire yequë ëmëre yo'ojacore neji. Jaje pa'ina, jeocosiconi yequëpi huejani yequë nëjore yo'oquë de'oji. Ja do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëye.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

³³ Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ëjaë ña hue'ñana care payë ca huesosicohua'i cato jare neñe pa'iji, iti ca nëose'e.'

³⁴ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijaijë care payë cajë cama'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmona se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaro cato Maija'quë ñu'i sai huë a'ë.

³⁵ Yejana se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaroje Maija'quë tsa'cupa hue'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaoje Mai Ëjaërepa daripë a'ë. ³⁶ Cui'ne më'ë siopëna co'ye ca co'ijai care payë cama'ë pa'ijë'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne ti'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ito jaje caye pajë'ë. ³⁷ Coa te'e nuñe cajë'ë, 'jaë'ë' panita'a 'pañë'. Jaje pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

*Jesús Ye'yayere, Pëijë Saiñe Ayere
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuañese'e caye: 'Yequë ñacoare nejocaiquë pani i ñacoapi saiñe pa'iji. Cui'ne yequë cujire tëtto jëyoquë pani i cujipi saiñe pa'iji, cui'ne nejo cuañoquë.'

³⁹ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Co'a paire sañope saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tsiana tëttoquë pa'ito, yequë te'te tsiajë nëocaijë'ë, tëttojaquë. ⁴⁰ Cui'ne, yecohua'ipi më'ëre isijë'ë cajë,

më'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i caje isijë'ë, saja'jë.
⁴¹ Yequë co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaijë'ë, cajë cuañesicohua'i pa'ito ai jerepa caya kilómetros hue'ecaijë'ë. ⁴² Yequëpi më'ë co'amañare sequë pa'ito isijë'ë. Cui'ne ne tējini co'yosi'i caquë pa'ito isijë'ë. Coa ësema'ë pa'ijë'ë.

Më'ëre Sañope Yo'ocohua'ire Oijë'ë

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Cui'ne asacohua'i a'ë, mësarute tsoe case'e: 'Oijë'ë, më'ë cajeire, më'ëre oiquëni, cui'ne më'ëre sañope yo'oquëni oima'ë pa'ijë'ë.' ⁴⁴ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Oijë'ë, mësarute sañope yo'ocohua'ire. Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja'ñere cacaijë'ë, mësarute coecohua'ire de'oye yo'ojë'ë cui'ne mësarute tea ju'ijë cui'ne co'aye yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre secacaijë'ë. ⁴⁵ Jaje mësarute yo'ojë Maija'quë mamajë pa'ija'cohua'i a'ë, i yo'oyeje yo'ojë. I je'quë co'acohua'ire, cui'ne de'ocohua'ire ësëcaiye necaji'i. Cui'ne ocoyeje si'ahua'ire necaji'i. ⁴⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'ojë pa'icohua'i pani, ¿Iquëre mësarute isi cuañoja'cohua'i a'ni, ja yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i do'i secohua'i yo'oyeje yo'osicohua'i pani. ⁴⁷ Mësarute yo'je tsise'ere pëpajë yo'oni ¿Iquere de'oye yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oni. ⁴⁸ Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë, mësarute ja'quë nuñe yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

¹ Paini de'oye yo'oyere iñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje cuasajë yo'ocohua'ire cato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi de'huacaisi co'amaña isiye peoji. ² Jaje pa'ina, mësarupi peocohua'ini cöcaisicohua'i pani si'a pai asajajë cajë carojaima'pë pa'ijë'ë, coa cacohua'i yo'oyeje. Jaohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana cui'ne ma'añana carojaicohua'i a'ë, paipi de'ocohua'i a'ë, cajajë cajë. Jaje pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa cayë, jaje yo'ocohua'i cato tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e pai sihuacaiyere. ³ Jaje pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña isiquë pani, më'ëse'e yahuerpa isi tëjijë'ë, më'ë de'o cajeireje quëaye peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijë'ë. ⁴ Coa yahue yo'ojë'ë. Cui'ne më'ëpi jaje yahue yo'oquëna, më ja'quëse'e ñasiquëpi më'ëre co'amaña isisipi, de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Señere
(Lc 11.2-4)

⁵ Cui'ne mësarupi secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa cacohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana huëni nēcani cui'ne ma'aña sonohuëapi señere yëcohua'i a'ë, paipi ñajajë cajë. Care payë, ja yo'ose'epi tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuañose'e pai sihuacaiyere. ⁶ Jaje pa'ina, më'ëpi sequë pani më'ë tu'rihuëna cacani eta sa'ro sioni më ja'quë më'ë ja're con pa'iquëni sejë'ë, jaropi. Ja maca më'ë ja'quë më'ë yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre de'huacaisi co'amañare isija'quë api.

⁷ Maija'quëre se maca cui'na yë'ore ca cöma'pë pa'ijë'ë, do'i peoyepi. Maija'quëre

sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna, Diusu asacasipi cajë cuasacohua'i a'ë. ⁸ Jaohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë, mësaru cato. Mësaru ja'quë cato tsoe ñaji, mësarute caraye ja yë'ta'a mësaru ite sema'në. ⁹ Jaje pa'ina, mësarupi secohua'i pani ñeje sejë'ë:

'Ma'tëmo pa'iquë yëquë ja'quë,
De'oyere pa'ë case'e pa'ijaquë, më'ë mami.

¹⁰ Më'ë cuañeñepi daijaquë yëquëna.

Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijaquë, iye yejaje jaro ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.

¹¹ Yurepi isijë'ë, ao mañaje yëquëre caraye.

¹² Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijë'ë, yequëre co'aye yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyeje pa'ye.

¹³ Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa nejocaijë'ë. Më'ë tse a'ë cuañeñe, jerepa pa'i pa'ie cui'ne de'oyerepa, carajaiñe peoyerepa. Jaje pa'ijaquë.'

¹⁴ Jaje pa'ina, mësarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijë'ë. Mësarupi jaje yo'ocohua'i pa'ito, Diusu ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayoyere oi ne de'huacaija'quë api. ¹⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijaquë cajë ne de'huacaiye pato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayo yo'oyere oi ne de'huacaiye pasipi.

Aoma'pë Señe

¹⁶ Jaje pa'ina, mësarupi ao aima'pë secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje pa'ye oiyeje pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'i cato paipi ao aima'cohua'ipi yo'oyë cajajë cajë yo'oyë. Care payë, jaje yo'oni tsoe iye yejana

payë, de'huacaisi co'amaña. ¹⁷ Jaje pa'iquëta'are mē'ëpi ao aima'quëpi sequë panì, tsia sî'sini cui'ne nañaje de'oye yojë'ë. ¹⁸ Mē'ë ao aima'quëpi señe pajje ña tî'añe paja'cohua'ire, coa mē'ë ja'quë mē'ë ja're cōni pa'iquëse'e asajaquë, mē'ëre de'huacaisi co'amaña isija'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña
(Lc 12.33-34)

¹⁹ Iye yejana jaiye co'amaña tsiso timëma'pë pa'ijë'ë, pu'ju ai hue'ñana, co'amaña ne huesë hue'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë ima hue'ñana. ²⁰ Ai jerepa ma'tëmo co'amañana tsi'so timëjë'ë, pu'juje aima'tona, co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña yahue imama'tona. ²¹ Ja maca yureta'a mësaru joyopi co'amaña pa'i hue'ñare cuasajë pa'ija'cohua'i a'ë, mē'ë.

Mai Capëre Miacaiye
(Lc 11.34-36)

²² Mē ñaco cā cato mē'ë capë miacaiye a'ë. Jaje pa'ina, mē'ë ñaco capi de'oye pa'ito, si'ao mē'ë capëje io miacaiyere pasipi. ²³ Jaje pa'iquëta'are mē'ë ñaco capi co'ayere cuasaquë ña'ne pa'ito, si'a mē'ë capëje nea hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ina, mē'ë ñañepi nea'ñere pa'ito, jñaco cā nea'ne jerepa nea'ne pa'iji, yequeje!

Diusu Cui'ne Curiquë
(Lc 16.13)

²⁴ Tel'ipi caya ëjaohua'ire necani tî'añe peoji. Jaje pa'ina, yo'o jujani yequëni coequë, yequëni oiye pa'iji panita'a yequëni de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani tî'añe peoji.

*Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Lc 12.22-31)*

²⁵ Mësarute cayë, ¿jere aija'cohua'i a'ni? ¿jere ucuje pa'ija'cohua'i a'ni? panita'a ¿jere caña ju'ija'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Mësarü pa'iyepi ao aïne jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne capëpi caña jerepa do'i quë'ye a'ë. Jaje pa'ito ¿me airepa co'a ju'inë'ni?

²⁶ Ñajë'ë, pi'ani peo de'oto cu'icohua'ini ao tama'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a tëani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësarü ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi aoquëna, pa'icohua'ini. Mësarü cato pi'a jerepa do'icohua'i a'ë. ²⁷ Jaje pa'ina, mësarü aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja'quë a'ni?

²⁸ Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë caña ju'iyere cuasajë co'a ju'inë'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a, ²⁹ pai ëjaë Salomón maca ju'ise'e seña maca de'o joro a'ë. De'o hue'ñare pare pa'inijë jorohuëje pa'irepa ju'iyë papi. ³⁰ Jaje taya je'quë esa pani tomeñeta'a Maija'quëpi de'o joro suñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ina, mësarü paire pare sëtë Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye paja'quë api, cuasacohua'i maña! ³¹ Jaje pa'ito, co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, '¿iquere aija'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ucuja'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ju'ija'cohua'i a'ni?' cajë. ³² Iye yeja pai cato jaje cajë oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani. ³³ Jaje pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i yëyere

de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, Jaje cuasajë yo'ocohua'ini si'aye ìti caraye isija'quë api. ³⁴ Jaje pa'iyë sête co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ñamina'a pa'i ja'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a ju'iñere isija'coa. Jaje pa'ina, ñamina'a pa'i ja'ñere se co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mu'seña ñape tiñe co'a ju'ijë ai yo'oye daji.

7

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Yecohua'i tayoyere pai yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëpi mësaru tayoyere sañope caye paja'quëre. ² Jaje pa'ina, mësaru yecohua'ire tayoyë case'eje pa'ye, cui'ne mësaruteje tayoyë caja'quë api cui'ne mësaru yecohua'ire yo'ose'eje pa'ye cui'ne yo'oja'quë api. ³ Jaje pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai soquë tsaroje pa'iore ña ti'ama'quëta'a? ⁴ ¿Me më'ë ñacoare soquë tiroje pa'ioipi ju'iona, 'Dajë'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?' ⁵ ¡Coa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta jeoni, ja maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje dutacaiye pa'iji.

⁶ Jo'ya yaina de'oyere pare isima'pë pa'ijë'ë, mësaruna co'ye ponëni cücü huesojë peo hue'ñarepa. Sesena mësaru jai do'i yi'yore oecaima'pë pa'ijë'ë, tsa'cu huesojë.

Señe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye

(Lc 11.9-13; 6.31)

7 Isijë'ë cajë seto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi tija'cohua'i a'ë. Eta sa'rona tē'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji. 8 Jaje pa'ina, isijë'ë caquë sequëpi isi cuañoja'quë api. Cui'ne co'equëpi tija'ne pa'iji. Cui'ne eta sa'rona tē'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

9 Ique emëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë pa'iquë'ni? 10 Panita'a ¿tsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni? 11 Jaje pa'ina, cayë, mësaru ai co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o co'amañare isicohua'i a'ë. Jaje pa'iyë sëte mësaru ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare isiye pa'iji, ite secohua'ire!

12 Jaje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuañoñe yëyeje pa'ye cui'ne de'oye yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuañëji, Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro

(Lc 13.24)

13 Cacajë'ë, a'ri jato sa'roja'a. Nejo hue'ñana saco cato jai jato sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë. Ja ma'ana jai pai cacayë. 14 Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i hue'ñare pana saco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre

(Lc 6.43-44)

15 De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire, yëi ñama ca'nire suñase'eje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi ai yëcohua'ipi cacohua'ire. 16 Mësaru ña'ne pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë,

toa pëa. ¹⁷ Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji, cui'ne co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. ¹⁸ De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji. ¹⁹ Jaje pa'ina, si'a soquë de'o ca quëi ma'ñe cato cueni toana ëo jëo'ñe pa'iji. ²⁰ Jaje pa'ina, mësarü johua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

²¹ Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuãñe hue'ña cacama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e caca'ja'cohua'i a'ë. ²² Iti mu'se ti'asi maca jai pai yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë huatïohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe nehuë.' ²³ Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë, jaohua'ire: 'Ti ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë, co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Huë'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe asaquëpi, huë'e nese'eje pa'i api. ²⁵ Jaje quëna yejana nesiconi oconi tsiaña co'jeni jai tutu dani yo'onije ne taoñe pao. ²⁶ Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'eje pa'i api. ²⁷ Jaje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña co'jeyena cui'ne, tutuyena, huë'e tani meaona, jja maca ai yo'oye paji'il!"

²⁸ Jaje Jesús ca tējisi maca paipi ai cuasahuë, ¿i ye'yayere de'oyerepa ye'yaquëni cajë? ²⁹ I ye'yaye cato cuañequë Ëjaërepa ye'yayeje paji'i, pañi cuañese'e ye'yacohua'i ye'yayeje pa'ye.

8

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesús ai cutihuëpi cajeina, jai paí ite pe'tehuë.
² Pe'tejëna, ja'ju dahuë ju'iquëpi Jesús quë'rona tsiojani do're ja'runi capi.

“Ëjaë mē'ëpi yē'ëre ju'i dahuë jujucaiye yēni necaijē'ë.”

³ Jaje caquëna, Jesupi jētēpi patoquë capi:

“Yēyë, si'si peoquë pa'ijē'ë.”

Jaje ca maca ja'ju dahuë ju'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i. ⁴ Cui'ne ja maca Jesupi capi, ite:

“Ina, yecohua'ire quëama'pë pa'ijē'ë. Coa Maija'quë huë'ere necaiquëse'ere sani iñojē'ë. Iñoquë Moisés cuañequë pa'ise'ere isijē'ë, Maija'quëna. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ju'i dahuë peoquë tomesiquëpi yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire.”

Jesús Jujucaiye, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

⁵ Jesús Capernaum yejana sa ti'aquëna, te'i Capitán romanopi tsio dani ite seji'i, ⁶ ñeje caquë:

“Ëjaë, yē'ë huë'e ñacaiquëpi yē'ë jo'yaëpi ju'iji. Ti cu'ima'ë cui'ne ai a'si ju'iji.”

⁷ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Yē'ëpi sani jujusi'i.”

⁸ Caquëna, Capitánpi sehuopi:

“Co'acquë maca'ë, Ëjaë, yë'ë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë. Coa co'ya ja'ñese'e se cuañejë'ë. Jaje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi co'yajaquëre. ⁹ Jare yë'ëpi ëjaëohua'ipi meñe cuañesiquëpi pa'iyë. Jaje pa'ita'a yë'ë soldado paireje se meñe payë, yë'ë cuañecohua'ire. Yë'ëpi jaohua'i aquëni 'saijë'ë' cato saiji. Cui'ne 'daijë'ë' ca maca daiji. Cui'ne yë'ëpi yë'ë jo'yaëre 'jaro nejë'ë' caquë cuañeru, yë'ë cuañese'ere nequë api.”

¹⁰ Jaje caquëna, Jesús asani ta'ñerepa caquë a'ni cuasaquë ñapi, ite. Ja maca ite pe'tecohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, si'a Israel pai ti peohuë, iquë cuasayeje ta'ñe cuasacohua'i. ¹¹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, jai pai ëse mëi hue'ñapi cui'ne ëse du'i hue'ñapi daija'cohua'i a'ë, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo ja're con ma'tëmona aija'cohua'ipi. ¹² Jaje pa'iquëta'are iti ma'tëmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea hue'ña hue'sena jeocosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaropi oijë cuji qui'coja'cohua'i a'ë.”

¹³ Ja maca Jesús capitánre capi:

“Saijë'ë më'ë huë'ena, më'ë cuasase'eje yo'ose'e pa'ijaquë.”

I jaje ca maca i jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucaiye

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cai saihuëre suña dahuëre ju'icopi uiona.

¹⁵ Ñani ja maca iote jëtëpi patoquëna, suña dahuë peo hue'ña jeouna, huëni iopi ite necai huëo.

Jai Paire Jujucaiye

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Ñami de'oye ja'i maca jai pai Jesús quë'rona huati quë'iohua'ire dahuë. Darena, te'e yë'opo cayepi huatiohua'ire eto saopi, cui'ne ju'icohua'ireje jujupi. 17 Iye cato Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'epi ti'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: “Ipi mai ju'iñere hue'equë saji'i cui'ne mai ju'i dahuëje jujucaji'i.”

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Lc 9.57-62)

18 Jesús i quë'rona jai pai tsi'sijëna, ñani jaira je te'tena jeñu'u ne de'huajë'ë cuañepi, i ye'yacohua'ire. 19 Caquëna, ja maca cuañese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:

“Ye'yaquë, coa si'a hue'ña mē'ë saina, tuiye yëyë.”

20 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Airo yai mañaje coña pacohua'i a'ë, cui'ne pi'aje iohua'i tsianoa pacohua'i a'ë. Jaje pacohua'ita'are Pai Mamaquë cato peoquë api, i siopë tëoni pëa huajë hue'ñaje.”

21 Caquëna, i ye'yacohua'i aquëpi ite capi:

“Ëjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre tajasi'i.”

22 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Yë'ëni pe'tejë'ë, iohua'ise'e tajajë ju'isicohua'ire jare cui'ne ju'isicohua'ije pa'iohua'ipi.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ja maca Jesús jai yohuëna aya mēni saina, i ye'yacohua'ije coní saë'ë. 24 Jaje saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to'añepi cacayerepa. Jaje

yo'otojē Jesuta'a caisiquēpi paji'i. ²⁵ Pa'ina, ja maca i ye'yacohua'ipi ite sani ne sētojē cahuē:

“iĒjaē, huasojē'ē! iMai ea du'iyē!”

²⁶ Ca maca iipi sehuopi:

“iIna me yo'ojē airepa ca'raye'ni? iMēsaru, Maija'quēpi nequē api, cuasayere a'ri maña payē!”

Cani huēni nēcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'corepa de'o nēcō'ē, tutuje peoyerepa. ²⁷ Iohua'ipi jare ñani ai cuasajē cahuē:

“iIquire pa'ni, iquē, ja jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehuoquērepa?”

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quē'iohua'i Pa'ise'e

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesús jaira je te'tena, Gadara yejana ti'asi maca huati quē'iohua'ipi caya ĕmēohua'i ju'isicohua'ire tā hue'ñapi etani daicohua'ipi i quē'rona tsio daē'ē. Cayahua'i huati quē'iohua'i paē'ē. Jaje pa'iohua'ipi pa'ijēna, yecohua'ije ja ma'a ti cu'ie pahūē, ai pēti yēcōhua'i pa'ijēna, ca'rajē. ²⁹ Jaohua'ipi ñani cuihuē, ñeje:

“iMe nesi'quē yēquēre jōsa yo'osi'i caquē daquē'ni, Maija'quē mamaquē? iJa yē'ta'a nejoñe ti'ama'nē yēquēre ai yo'oyena, nejosi'i caquē daquē?”

³⁰ Jaropi a'ri maña so'ore jai sese tsēcapē aore aijē nētērojajē'ē. ³¹ Jaje nētērojajēna, asajē co'a joñoapi Jesure seē'ē:

“Mē'ēpi yēquēre eto saoquē pani, coa ñajē'ē yequēse'e sesena cacaja'cohua'ire.”

³² Cajēna, Jesupi capi:

“De'oji, cacajë'ë.”

Caëna, ja maca jaohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani sesena caca maca sesepi tē'tēpaja'a hua'que tomejë jairana dutu jujuhuë.

³³ Ja maca sesere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjë pai daripëna ti'ani si'aye iti yo'ose'e quëajë cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'eje quëahuë. ³⁴ Quëajëna, asani pai daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hue'ñana daë'ë. Dani ite ñani sei'ë, saijë'ë, iño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye (Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaje cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je tē'tena jeji'i, i pa'i daripëna. ² Jarote pa'ina, quë'quë dahuë ju'iquëpi cai saiuhuëre uina, dahuë. Jujuquë api cuasajë yo'orena, ñani capi, ju'iquëre:

“Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'ojë'ë. Më'ë co'aye yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë.”

³ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë: “Iquë Maija'quëni cue'cuequë jaje caji cajë.” ⁴ Jaje cuasajëna, Jesús asaquë capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë mësarü co'ayerëpa cuasayere paye'ni? ⁵ Jaje pa'ito ¿me cayëpi de'oquë'ni, ‘Më'ë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaiyë,’ cayë, panita'a ‘huëni saijë'ë’ cayë?” ⁶ Jaje se cani capi: “De'oji. Iñosi'i, Pai Mamaquë iye yëjare pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pai tayo co'aye yo'oyere oi ne

de'huacaiyere.” Cani quë'quë dahuë ju'iquëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni më'ë ui daisicore de'huani huë'ena saijë'ë.”

⁷ Jaje ca maca quë'quë dahuë ju'iquëpi huëni i huë'ena saji'i. ⁸ Paipi ja yo'ose'ere ñani ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuahuë, paina Maija'quëpi iye tutu isise'ere, cuasajë.

Jesús Mateore Soiye

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ja yo'o sitopi jeoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, pa'i do'i sai huë'ñare ñu'i curiquëre seina. Ñani capi:

“Pe'tejë'ë, yë'ëre.”

Jaje caëna, Mateo huëni i ja're saji'i.

¹⁰ Mateo huë'ena ao ai saihuëre Jesús ñu'i aina, pa'i do'i secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i dani te'e Jesús ja're coní ao ai saihuëre paë'ë. I ye'yacohua'ijë jarote coní paë'ë. ¹¹ Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani i ye'yacohua'ire se'ë. “¿Me yo'oquë mësarute ye'yaquë curiquë pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're coní aiquë'ni?”

¹² Jesupi iyere asani capi:

“De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre. ¹³ Jaje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yejë'ë: ‘Ai yo'ocohua'ire teaye ñani co'aiyere yë'ë cato yëyë. Coeyë, nëicohua'ire huani isiye cato.’ Jaje pa'ina, yë'ë cato daima'ë paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini

caquë daë'ë, jaohua'ipi iohua'i yo'oye jeoni ponëjajë caquë.”

Jesure Señe, Aima'pë Señere

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani se'ë:

“Yëquë cui'ne fariseohua'i ja're ao aima'pë señe. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iyeni?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja posë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ije oima'cohua'i pa'iyë. Jajë pa'isicohua'ita'are ti'aja'coa, hueja posëni yequë mu'se jio jeocaiye. Ja macata'a ao aima'pë seja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Yecohua'ije ai ju'i cãna huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i a'ë, huajëcore se sëosicopi jojajëna, quërësio ai jerepa jaicore ne yeto saoye pa'iji, ai ju'i cãre. ¹⁷ Cui'ne ai cã'ni topëna huajë cuiya'i cõnore ayama'coa. Jajë pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai cã'nihuëpi o'saona, joni saiona, si'aye o'sa cõno cui'ne topë nejoñe pa'iji.”

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cãñare Patoco

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ja yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío pai ëjaëpi titani i ña hue'ñana do're ja'runi capi:

“Yë'ë mamacopi ja'arepa juni huesëo. Jajë pa'iquëta'are më'ëpi dani jëñapi iona patoquë pa'ito cui'naopi huajëco huëija'coa.”

¹⁹ Caquëna, Jesupi asani huëni i ja're cõni saji'i. Saina, i ye'yacohua'i cõni saë'ë. ²⁰ Ja mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ometëca ju'icopi Jesús

jeteyo'jeja'a tsiojani yahuerepa i ju'i cana pato,
²¹ I ju'i cana patoni co'yaja'coa'ë cuasaco. ²² Jaje
 yo'ocona, Jesupi co'ye ponëni iote ñani capi:

“Co'ya huajëjë'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë
 cuasasi do'ire.”

Ca maca jare iti macapi co'yasico paco'ë.

²³ Jesús pai ëjaë huë'ena ti'aque ñaquëna, musica
 yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paë'ë, ta maca
 yo'ocaija'cohua'ipi. Pa'ijëna, paije ai cuijë oico-
 hua'ijë paë'ë, iti maca. ²⁴ Pa'ijëna, ñani capi:

“Etajë'ë. Tsihua'o ju'ima'co paco'ë, coa caico.”

Jaje caquëna, paipi coa cani cuasajë cue'cuejë
 sohuë. ²⁵ Jaje cuasatoje Jesupi paire hue'sena
 eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jëtëpi
 tseaquëna, huajëcorepa huëco'ë. ²⁶ Ja yo'ose'ere
 si'a hue'ña jaro pa'icohua'i asahuë, yecohua'ipi se
 quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

²⁷ Jaropi Jesús etani sai maca caya ëmëohua'i
 ñama'cohua'ipi ¡David mamaquë yëquëre oijë'ë!
 ¡Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë daë'ë.

²⁸ Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi i
 quë'rona tsio datena, ipi seji'i, iohua'ire: “¿Mësaru
 yë'ëpi necaiquë api ñeje pa'ye cuasaye?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jaje cuasayë, Ëjaë.”

²⁹ Cajëna, Jesupi iohua'i ñaco cana patoquë capi:
 “Mësaru cuasase'eje nese'e pa'ijaquë.”

³⁰ Ca maca ñacohua'i ponëhuë. Ponësi maca Jesús
 jaohua'ire cuañëpi, ñeje caquë:

“De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë.”

³¹ Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña pa'icohua'ire, Jesús iohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucaiye

³² Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quë'rona dahuë, coca cama'quëre huati quë'ire.

³³ Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quë pa'isiquëpi coca ca huëopi. Jaje caquëna, paipi ñani ai cuasahuë.

³⁴ Jaje cuasajë fariseo paipi cahuë:

“Iquë cato huatiahua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto saoji.”

Jesús Paire Oiye

³⁵ Pai ñape daripëa pai tsi'si huë'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yarojaji'i. Maija'quë cuañe te'te ayere de'o cocare quëaquë. Cui'ne si'a ju'i dahuë jujucai, cui'ne a'si ju'ijë ai yo'ocohua'ireje jujucaji'i. ³⁶ Yëi ñama iohua'ire ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'ipi pai maña ai yo'ojë cui'ne co'a ju'ijë pa'ijëna, ñani oji'i. ³⁷ Jaje oi i ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri pai pa'iyë. ³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëni sejë'ë, iti tse aquëni, jaëpi iti tëacohua'ire jëjo daoja'quëre.”

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye (Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesupi i doce ye'yacohua'ire soini tutu isipi, huatiahua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si ju'icohua'ire jujuyeje.

² Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne jare ipi Pedro hue'equë paji'i. I yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne i yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë. ³ Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i. ⁴ Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

*Jesús Jëjo Saoye, I Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ I ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:

“Judío pa'i peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë'ë, Samaria quë'roje. ⁶ Coa judío pa'i quë'rose'e sani quëajë'ë, yëi ñama ne huesëse'eje pa'iohua'ise'ere. ⁷ Tsoe ti'api, Maija'quë cuañe te'tere pa'iyë, cajë quëajë'ë. ⁸ Ju'icohua'ire jujucaijë'ë. Ju'isicohua'ire ne huëojë'ë. Si'si dahuë ju'icohua'ire a'si peocohua'ire necaijë'ë. Huatire eto saojë'ë. Do'i peoye jujucaijë'ë, mësarute do'i peoye isise'eje cui'ne.

⁹ Curiquë sama'pë pa'ijë'ë. ¹⁰ Mësarü ju'icose'ere ju'ijë saijë'ë. Te'e ju'i ca saijë'ë. Topëje saye pajë'ë, zapatoje. Soquë tupëje si'aye peocohua'i saijë'ë. Co'amaña nequë cato i ne do'ipi aiquë api.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi pa'i daripëna panita'a te'ohua'ise'e pa'i hue'ñana ti'asicohua'i pani co'ejë'ë, de'oye ca paini. Ti'ani i huë'ena pëajë'ë, quëa tëjini sai macaja'a. ¹² Huë'ena cacacohua'i pani pëpajë'ë, de'oye pa'ijajë cuasacaijë. ¹³ Jaje pëpajëna, ja huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, iohua'ina de'oye pa'iyë jëocani pëpani saijë'ë. Jaje

pa'iquēta'are jaje pēpajēna, coecohua'i pa'ito, ja pēpase'e jiojē'ē. ¹⁴ Cui'ne mēsarute co'ejē cui'ne asayeje coecohua'i pa'ito, ja maca ja huē'epi panita'a ja daripēpi etani ne'ña mēsaru tsa'cuse'ere hue'sena tī'to tojē'ē. ¹⁵ Nuñerepa cayē. Jaje yo'osicohua'ire saīñe pasipi, pai yo'ose'e ña mu'se tī'asi maca. Ja maca jaohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripēa yo'ose'e seña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

¹⁶ Ai yo'oyena mēsarute yē'ē jējo saoyē, yēi ñamaje pa'iohua'ini yai jopona. Jaje pa'ina, añaje pa'iohua'i pa'ijē'ē, ta'ñe asajē yo'ocohua'i. Jaje pa'iohua'ita'a yecohua'ire sañope nema'cohua'ipi su'teje pa'iohua'i pa'ijē'ē. ¹⁷ De'hua ñajē'ē, mēsarute paipi co'acohua'i a'ē cajē ējaohua'ina isija'cohua'i a'ē, cui'ne tē'caja'cohua'i a'ē, pai tsi'sisi huē'ñapi. ¹⁸ Cui'ne mēsarute saja'cohua'i a'ē, cuañecohua'i quē'rona cui'ne pai ējaohua'i quē'rona, yē'ē do'ire. Jaje yo'ojēna, mēsaru quēaja'cohua'i a'ē yē'ē pa'iye ayere. Jaohua'i asajēna, cui'ne judío pai peocohua'i asajēna, quēaja'cohua'i a'ē. ¹⁹ Mēsaruni ējaohua'ina isisicohua'i pa'ito co'a ju'ima'pē pa'ijē'ē. '¿Me caja'cohua'i a'ni?' cuasajē ca ja'ñere co'ema'pē pa'ijē'ē. Maija'quēpi isija'quē api, coca caye tī'asi maca. ²⁰ Maija'quē joyo isiyepi caja'cohua'i a'ē, jaje pa'ina.

²¹ Maja'yē jupēpi yo'je tsire tseā jēo cuañoja'cohua'i a'ē, huani jeaja'cohua'ire. Cui'ne pēca ja'quēohua'ipi mamajēre tseā jēo cuañoja'cohua'i a'ē. Mamajēpi pēca ja'quēohua'ire

sañope yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jeoja'cohua'i a'ë.

²² Si'a pa'i mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'itojë quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajaisiquëpi jaëpi huasosiquë pa'ija'quë api.

²³ Pa'i daripëre pa'ijëna, tseañu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijë'ë, yequë daripëna. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë. Pa'i Mamaquë, ja yë'ta'a mësaru si'a Israel pa'i dari quëa saoma'në daija'quë api.

²⁴ Ye'yequë cato ite ye'yaquëje pa'irepa peoji. Necaiquëje i ëjaëje pa'irepa peoji. ²⁵ Ye'yequëpi ite ye'yaquëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i ëjaëje pa'i ti'ani ije pa'i a'ë cuasaji. Jaje pa'ina, yë'ëni yure iti huë'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mësaruteje caye pañe'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Lc 12.2-7)

²⁶ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, paire. Si'aye ña ja'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje ña ja'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ja'ñese'e pa'iji. ²⁷ Yë'ë nea huë'ña case'ere mësarupi mia huë'ñana cajë'ë. Cui'ne yë'ë yahuese'ere, mësarupi tiñarepa huë'ña ëmëje to-topi nëcajë cuijë'ë. ²⁸ Ca'rama'pë pa'ijë'ë, capë huani jeocohua'ire joyo huani ti'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajë'ë, capë nejoquë cui'ne joyoje toa yejana nejoquëre pani.

²⁹ Te'e curi tē'quire caya pi'are isicohua'i a'ë, mësaru. Jaje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ësequëna, te'ije tomeñe pa'cohua'i a'ë. ³⁰ Jaje pa'ina, mësaru siopë nañaje cuëcuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuëcuese'epi pa'iji. ³¹ Jaje

pa'ina, ca'rama'pë pa'ijë'ë. Mësaru a'ë, pì'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Lc 12.8-9)

³² Pai ña hue'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yë'ëje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana yë'ë pai a'ë, caquë quëasi'i.

³³ Jaje pa'iquëta'are pai ña hue'ñana yë'ëre cacaïma'cohua'ire yë'ëje cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña hue'ñana cacaiye paja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ De'oye pa'i ja'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Yë'ë cato coa ai jerepa sañope yo'oyere dahuë. ³⁵ Paipi pëca ja'quëre sañope yo'o ja'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sañope yo'oyere, cui'ne mamaquë nējopi huaore pëicore paja'coa. ³⁶ Jaje yo'ojë cajë te'e tsëcapëta'a pai ñape iohua'i pëicohua'ire paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni panita'a mamaconi yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoji, yë'ëre. ³⁸ Cui'ne i pa'iyere ai oi yë'ëre pe'tema'quë pani do'i peoquë pa'iji, yë'ëre. ³⁹ Jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere cuasaquë jëasi'i caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere nejosiquëpi pa'iyere ti'aja'quë aquëpi.

Yo'osi Do'ire Isi Co'amaña

(Mr 9.41)

⁴⁰ Mësarute de'oye tsioquë pani yë'ëni de'oye tsioji. Yë'ëni de'oye tsioquë pani yë'ëre jëjo daosiquëni de'oye tsioji. ⁴¹ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquëni de'oye yo'oquë pani jare jaohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. De'o paini de'oye tsioquë pani jare nuñerepa pa'icohua'ire isi co'amaña ayere iñe pa'iji, nesi do'i. ⁴² Yë'ëre tuiquë macani oco mañare ocuasicohua'i pani de'o co'amaña isi cuañoja'cohua'i a'ë."

11

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna (Lc 7.18-35)

¹ Jesús i doce ye'yacohua'ire iohua'i yo'o ja'ñe quëa tëjini saji'i, ye'yaquë cui'ne quëasi'i caquë ja yeja pa'i daripëana.

² Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i ye'yacohua'ire Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire. ³ Më'ë a'ë, Cristo iti daija'quëre ca nëosiquë panita'a yequëre uteye pa'iquë cajë.

⁴ Jëjo saosicohua'ipi sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Sani Juanre cajë'ë, mësarü ñase'ere cui'ne mësarü yure asase'ere. ⁵ Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë ju'icohua'i pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë. ⁶ Yë'ëre jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.

⁷ Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'ie ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësaru soquë peo hue'ña saisicohua'i ñare'ni, catë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare? ⁸ ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiquëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'ie. ⁹ Jaje pa'ina, tējiyerepa cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre quëacaicohua'i aquë jaëje pa'iohua'i peoahuë'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api. ¹⁰ Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:

Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre m'ë ña hue'ñana,

Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.

¹¹ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ije Juan oco doquëre tēto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuãñe tē'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tēto saisiquë pa'iji.

¹² Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje tutu yo'oyë, ma'tëmo cuãñe tē'tena tija'ñu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue tija'ñë.

¹³ Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés cuãñese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja'a. ¹⁴ Juan cato Elíaspi jaëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'ahuë'ë, 'daija'quë api'. Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë. ¹⁵ Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.

¹⁶ ¿Iquena conì quëa ññora'ye iye'në pai pa'ie? Cani capi: Tsipi co'amaña huero hue'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire. ¹⁷ Ñeje cuiyeje

pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi juitoje pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jëjetoje mësarupi oima'pë paë'ë.' ¹⁸ Juan cato daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa cono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi. ¹⁹ Ja jeteyo'je daji'i, Pai Mamaquë ao aikuëpi cui'ne o'sa cono ucuquëpi. Jaje pa'ini cayë, jai aupi, cui'ne jai conoupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Jaje cajëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato iñoji, iti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i
(Lc 10.13-15)

²⁰ Ja maca Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere ne iñosi darire tutu yëhuopi, iohua'i pa'iyë ponëma'pë pa'isi do'ire caquë.

²¹ Yëhuoquë capi:

"¡Teayerëpa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne iñose'eje pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne iñoñe pa'ito tsoe asani ponëra'huë, ja'rë pa'ise'e jeoni. Cui'ne oijë suña cañani huatapi co'ye jo'jëni oijë iñora'huë, iohua'i oiye. ²² Jaje pa'ina, mësarute cayë. Pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca ai co'ayerëpa mësarute saiñe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripëa saiñe seña maca pa'yepi. ²³ Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmöre pana sa cuañoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja'coa'ë, ju'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana, mësarute iñoñeje pa'ye iñoñe pa'ito iohua'i yo'oye jeoni ponëra'huë, cui'ne ja pai daripë ja yë'ta'a yureje patira'o. ²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai ñape yo'ose'e ña

mu'se t̃i'asi maca mēsarupi ai jerepa co'ayerepa
sai cuañoja'cohua'i a'ë, Sodoma yejaña quë'ro
pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi.”

Jesuna Sani Pëa Huajëye

(Lc 10.21-22)

²⁵ Ja mu'seña Jesús capi:

“Sihuayë, ja'quë mē'ëre ma'tëmo cui'ne yeja
ëjaëre. Mē'ëpi iñohuë, teaye pa'iohua'ini, ta'ñe
pa'iohua'ire cui'ne ta'ñe asacohua'ire yahuesi
co'amañare. ²⁶ Jaje pa'ijë'ë. Ja'quë mē'ëpi yë jaje
yo'ohuë.

²⁷ Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña isipi. Pëca
ja'quëse'e mamaquëre ñaji. Cui'ne mamaquëse'e
pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë iñoñe
yëcohua'ise'e asaye pa'iji, ite. ²⁸ Daijë'ë,
yë'ëna. Si'aohua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë
jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye isisi'i, mēsarute.

²⁹ Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë'ë
caquë yë'ë yo'oye isiyë. Ye'yejë'ë, yë'ëni. Yë'ë
cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë
cuasama'quë a'ë. Jaje yo'onita'a t̃i'aja'cohua'i
a'ë, joyo pëa huajë hue'ña. ³⁰ Yë'ë quërë
saihuëre mēsarute isiyë, a'jiñe sayere cui'ne pëa
hue'eyere.”

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Jesús ta sitoja'a saji'i. Jaje saina, i ye'yacohua'i
ao ëaye nëina, trigo sa'ñare tēa huëohuë. Tëani iti
care aë'ë. ² Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë,
Jesure:

“Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë.”

³ Jaje cajëna, ipi jaohua'ire capi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, mësarü, David yo'ose'e i cajeohua'i ja're coní ao ëa ju'i maca? ⁴ Ao ëa ju'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e aiñere Maija'quë huë'ena cacani David cui'ne i cajeohua'i aë'ë, ite cui'ne yecohua'ire ësesere, Maija'quëna isisere. ⁵ Moisés cuañese'epi toyase'e caji:

‘Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seje neñe payë.’ Jaje pa'iquëta'are iohua'ire sañope caye peoji. ⁶ Jaje pa'ina, cayë mësarute ‘iñore pa'iji, Maija'quë huë'e seña maca pa'ire papi.’

⁷ Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësarü. Japi caji: ‘Mësarupi paire teaye ñajë oicohua'i pa'yere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire huajë isiye cato.’ Paire oiyere asacohua'i pani paire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye para'huë, mësarü. ⁸ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato huajë mu'se Ëjaëpi.”

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuye

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Ja maca Jesús jaropi sani pai tsi'si huë'ena cacapi. ¹⁰ Jarote tel'i jëtë cuënesicore hue'equëpi paji'i. Jaje pa'ina, ñani Jesupi tayo caëna, ite sañope cayeque pa'iji cuasajë sei'ë:

“¿Ju'iquëre jujuye de'oquë huajë mu'se pa'itoje?”

¹¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Nepi mësarü acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani dutama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itoje? ¹² Jaje pa'ina, paipi do'iji, yëi ñamare

jerepa. Jaje huajë mu'se pa'itojē de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji.”

¹³ Cani ja maca ĭte capi:

“Jētēre mēajē'ē.”

Jaje caquēna, ĭpi se mēaquēna, yequē te'te jētēje pa'io huajēco pōnēo. ¹⁴ Ja maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jēo ja'ñere ca huēohuē, ĭme neni huani jēoja'cohua'i a'ni? cajē.

Jesús Ayere, Tsoe Quēase'e

¹⁵ Jesús jare asani jaropi yequē hue'ñana saji'i. Saina, jai paī ĭte tuē'ē. Jesupi coa si'a ju'i dahuē ju'icohua'ire jujupi. ¹⁶ Jujuquē cui'ne ĕsepi, yecohua'ire se quēayeje. ¹⁷ Iye cato yo'oreña, Maija'quēre quēacaiquē Isaías toyaquē caquē pa'ise'epi tī'a ja'ñere, ñeje:

¹⁸ Iquē api, yē'ē jo'yaē yē'ē sahuani tseasiquē, ĭte oiyē, cui'ne ĭni sihuaquē pa'iyē.

ĭna, yē'ē joyo jēocaija'quē a'ē.

Cui'ne ĭpi si'a paire yē'ē nuñerepa pa'i yo'oyere quēacaija'quē api.

¹⁹ Paini co'a cocare cama'ē pasipi, cuima'ē pasipi. Cui'ne ĭ cayeje asacaiye paja'cohua'i a'ē, cui' hue'ñana.

²⁰ Catēpē ca'huere quē'ioreje ne jēyoma'ē pasipi.

Cui'ne picose'e mēicoreje yayoma'ē pasipi.

ĭnuñerepa cuañeñe ne macaja'a jaje yo'oja'quē api.

²¹ Si'a paī maña ĭni necaija'quē api cajē utejē pa'ija'cohua'i a'ē.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jesús quē'rona sahuē, ñama'quēre cui'ne coca cama'quēre huatire hue'equēre. Sarena, Jesupi

jujupi. Jujuna, ñaquë cui'ne coca caquë ponëpi.

²³ Jare si'a paì ña quëquëni cahuë:

“¿Iquë David mamaquëre papi?”

²⁴ Jaje cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:

“Iquë cato huatìohua'ire eto saoji, ìohua'i ëjaë Beelzebú tuture hue'equëpi.”

²⁵ Jesupi ìohua'i cuasaye asani capi, jaohua'ire:

“Te'e yeja ëjaëpi jopore paja'a huani iti pajia'a sa'ñe uihuajë yo'ocohua'i pani peo hue'ñarepa carajaiñe pa'iji. Paì daripëpi, panita'a te'e tsëcapëpi sa'ñe pëicohua'i pani quëcoye peoji, yecohua'ire. ²⁶ Jaje cui'ne huati ëjaëje ìja'a co'ye eto saoquë pani ¿Me cui'ne ì tutu paquë'ni, ìja'a sañope yo'oquë pani? ²⁷ Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatìohua'ire eto saoji. Jaje pa'ito ¿nëpi tutupi ìsiye'ni, mësarute tuicohua'ire eto sao tutu? Jaohua'ini senì asato mësarupi coa tayo huesëhuë, caja'cohua'i pa'ini. ²⁸ Yë'ë cato huatìohua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi. Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cuañe tē'tepi mësaruna tītase'ere.

²⁹ ¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani ì co'amaña sioye peoji, du'ru ìni tseama'cohua'i pani? Jaje pa'ina, ìni tseanita'a de'hue cacani ì co'amaña ìñe pa'iji.

³⁰ Yë'ë yo'oyere co yo'oma'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api. Cui'ne yë'ë ja're conì tēama'quë cato coa ne ña'ñe saoquë api.

³¹ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Si'aye co'aye paire yo'ose'e pa'itoje sai de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a

ti saï de'huacaiye peoji. ³² Cui'ne yë'ë Pai Mamaquëni co'aye casicohua'irejē saï de'huaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quē joyore sañope casicohua'ire saï de'huacaiye peoji.

Soquë Yë Ñaño Pa'iji, Io Quëiñena
(Lc 6.43-45)

³³ De'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji. Co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. Jaje pa'ina, io quëiñena ñaño pa'iji, soquë yë. ³⁴ ¡Aña tsëcapë acohua'! ¿Me de'oye ca ti'año'ni, mësaru, jare mësarupi co'acohua'i pa'ini? Jaje pa'ina, yë'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji. ³⁵ De'o pai cato de'o cocare caji, jare i joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a paipi caji co'ayere, jare i joyo co'aye pa'iyeye pa'ye. ³⁶ Jaje pa'ina, yë'ë cayë. Jaohua'ire pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca si'aohua'i iñoño pa'iji, si'aye iohua'i cuasama'pë case'ere. ³⁷ Jaje pa'ina, më'ë case'eje pa'ye ña de'hua cuañoño pa'iji, do'i peoquë pañita'a do'i quë'i.”

Co'acohua'ipi Seño, Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ja maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cōni cahuë:

“Ye'yaquë, yëquë ñaño yëyë, më'ëpi pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oquëna.”

³⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Co'a paipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oquëna, ñaño'u cajë, seño. Jaje sejëta'are Maija'quëre quëacaiquë Jonás iñoquë pa'ise'eje pa'ye jerepa iñoño peosipi. ⁴⁰ Coa Jonás jai hua'i etapë pa'ise'eje pa'yese'e iñoño pa'iji. Jaë jë'quë toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ajì'i.

Jaje pa'ye Pai Mamaquëje toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ija'quë api, yeja sa'nahuëre. ⁴¹ Tsoe hue'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni pai ñape yo'ose'e ña mu'se ti'aëna, iye'në pa'icohua'ire ne-joja'cohua'i a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponëahuë'ë, Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure ññore pa'iji, Jonás seña maca pa'ipi. ⁴² Cui'ne huë'ehuë te'te pai ëjaoje huëija'coa, nejo mu'se ti'asi maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejoñe pa'iji, caja'coa. Jao cato so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure ññore pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'ye

(Lc 11.24-26)

⁴³ Huatipi paire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cul'iji, cuënesi yejañare pëa huajë hue'ñare co'equë ti'ama'ë co'e jujani cuasaji: ⁴⁴ 'Co'isi'i, cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisicono.' Jaje cani co'iquë ñaquëna, pai peo huë'epi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji. ⁴⁵ Pa'ina, ñani ja maca sani siete huatiohua'ire i jerepa co'acohua'ini quërëjani, dani ina cacani pëayë. Pëarena, ja maca ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne iye co'a paire yo'oye pa'ija'coa."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ja yë'ta'a paini caquëna, titahuë, pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi conì. Dani hue'sena pëahuë, ñni cajë daisicohua'ipi. ⁴⁷ Jaje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më yo'je tsj hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani.”

⁴⁸ Caquëna, iti quëaquëre capi, Jesús:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsj?”

⁴⁹ Cani i ye'yacohua'ire iñoquë quëapi:

“Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsj.

⁵⁰ Paipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi jaohua'i a'ë, yë'ë yo'jei panita'a yo'jeo cui'ne ja'co.”

13

Taquëpi Pa'iyë

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ja mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira tët'të macana ja'rupi. ² Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a pai mejahuëna pëa sahuë. ³ Ja maca jaiye ye'yapi iohua'i ña'ne ayena cöni quëaquë capi:

“Taquëpi tasi'i caquë saji'i. ⁴ Sai taquëna, yequë capi tòmepi, ma'ana. Ja tòmese'ere pi'api dani peo hue'ña ocue sahuë. ⁵ Yequë capi tòmepi, quëna pëa quë'rona, jaiye yeja peo hue'ñana. Ja capi esa sacapi, ya'opi huai'ne peoquëna. ⁶ Jaje mëasicota'a ë'sëpi ëo hueapi, jaiye tsita mese'e peoye sëte juji'i. ⁷ Yequë capi tòmepi, miu quë'rona. Tòmeina, mi-upi mëani ne hueapi. ⁸ Jaje tòmequëta'are yequë capi tòmepi, de'o yejana. Tòmeni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i, cien ca. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta ca. Cui'ne yequë ñëapi quëji'i, treinta ca. ⁹ Mësarupi cajoro quë'iohua'i paní jasajë'ë!”

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë, Ite:

“¿Me ne ja'ñere paire iohua'i ñañena coni jaje quëaquë'ni?”

¹¹ Sejëna, ipi sehuopi:

“Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato asa ti'añe pañë. ¹² Jaje pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina, jaiye paja'quëre. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri maña i payeque. ¹³ Jaje pa'ina, iohua'i ñañe ayena coni caquëna, ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ije pa'iohua'i asa huesëyë. ¹⁴ Jaje yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi:

Mësarü cato asaja'cohua'i a'ë. Jaje asajëta'a asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jaje ñajëta'a ña ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁵ Pai joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,

Co'ayerepa asaja'cohua'i a'ë.

Cui'ne iohua'i ñaco caje siose'ere hue'eja'cohua'i a'ë ñaco capi.

Ñama'pë pa'ija'cohua'i.

Cui'ne asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne joyopi asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne yë'ëna juju cuañoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁶ Jaje pa'iquēta'are mēsaru cato sihuajē'ē, ñaco capi ñajē cui'ne cajoropi asa do'ire. ¹⁷ Nuñerepa cayē, mēsarute. Jai pai Maija'quēre quēacaicohua'i cui'ne de'o pai ñañe yēhuē, mēsaru yure ñañere. Jaje yējēta'a ñama'pē paē'ē. Asaye yēhuē, mēsaru asayere. Jaje yējēta'a asama'pē paē'ē.

Taquēre Quēase'e Ayere

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Asajē'ē. Jaje pa'ito taquēre quēase'e ayere. ¹⁹ Ma'ana iti ca tomesē'e cato quēaji, ma'tēmo pa'i tē'te ayere asacohua'ita'a asa tī'ama'cohua'ini cui'ne huatipi iohua'i de'o coca asase'ere peo hue'ña sioyere. ²⁰ Quēna pēa quē'rona tomesī ca cato quēaji, du'ru macare pase'e sihuajē asani sehuocohua'ini. ²¹ Jeteyo'je jaiye tsita peoye sēte quēcoma'pē neñañepi cui'ne yecohua'ipi jōsa yo'ojēna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani jēocohua'ini. ²² Miu quē'rona tasi ca cato quēaji, Maija'quē coca asajēta'a iye yeja co'amañare ai cuasajē jaiye co'amaña ēayena coso cuañoñere. Si'aye iye Maija'quē cocare pē'pē huesoye a'ē. Jaje yo'oquēna, paipi quēiñeje pa'ye de'oye yo'o tī'añe peoye a'ē. ²³ Jaje pa'iquēta'are de'o yejana tasi ca cato quēaji, Maija'quē coca asani jēoma'pē tuicohua'ini, de'oyerepa quēicohua'ini. Jaje pa'ina, yecohua'ipi cien ca, yecohua'ipi sesenta ca cui'ne yecohua'ipi treinta ca quēicohua'i pa'iyē."

Co'a Taya Ayere Quēaye

²⁴ Ja'nē quēase'eje pa'ye neni iñoquē Jesús quēapi, ñeje:

"Trigo care pare taquēpi yejana tase'eje pa'ye a'ē, ma'tēmo pa'i tē'te aye. ²⁵ Tasiquēta'are ite

sañope yo'oquëpi si'aohua'i cāisi maca dani co'a care tani saji'i. ²⁶ Saquëna, trigopi ai de'oni iti tsa'ña ne maca te'e co'a tayaje etapi. ²⁷ Ja maca jo'yaohua'ipi iti tse aquëre sani cahuë: 'Ējaë, mē'ë tsio de'o case'e tasicohua'ita'a çjero ayepi iye co'a taya çoni mēaë'ni?' ²⁸ Cajëna, iti tse aquëpi capi, jaohua'ire: 'Yequë co'aquëpi yo'opi yē'ëre sañope yo'oquëpi.' Caquëna, i jo'yapi cahuë, ite: 'çYëquëpi ja co'a taya du'te jeocaiye yëma'quë?' ²⁹ Cajëna, ipi capi, jaohua'ire: 'Pani, co'a tayare dutajë trigoje duta jeoma'cohua'ipi yo'oye'ni. ³⁰ Iose'e mēajaco tēa mu'se ti'aëna, nejo ja'ñepi, ja macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pëa huëni toana ëo jeoja'cohua'ire, ja jeteyo'je trigo care pase'e yē'ë de'hua hue'ñana de'huacaijajë.' ”

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:

“Ma'tëmo pa'i te'te cato mostaza care yejana paipi tase'eje pa'ye a'ë. ³² Mostaza cato nuñerepa a'ri ca'ë. Jaje pa'isicota'a ai de'oco jai soquë yë de'ona pi'api iona daijë capëana tsianoa necohua'i a'ë.”

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Lc 13.20-21)

³³ Yeque cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:

“Ma'tëmo pa'i te'te cato pan ne poreje pa'ye a'ë. Jaje pa'yere nomiopi tres jai ji'so harina neona, si'a sēpë o'saco jujucoa.”

³⁴ Jesús si'aye paire quëapi, iohua'i ña'ne ayepi caquë. Co'arepa ña ma'ñepi caquë quëama'ë

paji'i. ³⁵ Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi tì'ajaquë caquë ì toy-aquë pa'ise'epi caji:

“Caja'quë a'ë, ìohua'i ña'ne ayepi conì.”

Caja'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

³⁶ Ja maca Jesús paire ca tëjini huë'ena cacapi. Cacaëna, jàrona ìte ye'yecohua'i tsiojani cahuë:

“Quëajë'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere.”

³⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“De'o cã taquë cato Pai Mamaquë api. ³⁸ Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'o cã cato Maija'quë tẽ'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati tẽ'te acohua'ini. ³⁹ Sa'nope yo'oquëpi co'a taya taçaisiquë cato huati ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja carajai ja'ñere, cui'ne ìti cã tëacohua'ì cato huiñaohua'ì a'ë. ⁴⁰ Co'a taya tsi'soni toana ëo jëo'neje pa'ye cui'ne yeja carajai maca yo'oye pa'ija'coa. ⁴¹ Pai Mamaquëpi jëjo daoja'quë api, huiñaohua'ire ì cuã'ne tẽ'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne co'acohua'ire tsi'soja'cohua'ire. ⁴² Tsi'soni toana ëo jëoja'cohua'ì a'ë. Jaropi yureta'a oijë cui'ne cuji quì'coja'hua'ì a'ë. ⁴³ Ja maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ësë mia'neje miaja'cohua'ì a'ë, ìohua'ì pëca ja'quë tẽ'tere pa'ijë. Jaje pa'ina, mësarupi cajonoa hue'ecohua'ì pani jasajë'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

⁴⁴ Ma'tëmo pa'ì tẽ'te cato curi mahuë yejana quëni yahue oase'eje pa'io. Jaje pa'ioni te'ì paipi curi mahuëre tì'ani cui'naoni ìti macana se yahue

oani ai sihuaquë sani si'aye i paye isi saoni curi quë'i yejare huerose'eje pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quënare Pare Ye'yaye

⁴⁵ Ma'tëmo pa'i tē'te cato co'amaña isiquëpi jai do'i quënare pare perla hue'yosi quëna përe, co'equë cu'iyeye pa'ye a'ë. ⁴⁶ Jaje co'equë jai do'ire ti'anì si'aye i pase'e isi jëani, jai do'i quënare pare hueroyeye pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

⁴⁷ Ma'tëmo pa'i tē'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana jëo dëoni coa si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë. ⁴⁸ Hua'i yo'eco timësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani jaropi ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere do'rohuëna ayajë co'acohua'ise'ere jeococohua'i a'ë. ⁴⁹ Jaje yeja carajaisi maca huiñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë huahueja'cohua'i a'ë. ⁵⁰ Ja maca co'acohua'ire cato toa cojena jëo dëorena, jaropi cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë.”

Ye'yacohua'ipi Asaye

⁵¹ Ja maca Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Asaye mësarù si'aye iye?”

Seina, sehuohuë:

“Jaje pa'ijë'ë asayë, Ëjaë.”

⁵² Cajëna, Jesupi capi:

“Cuañese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuañe tē'te ayere ai ye'yequë panì huë'e paquëje pa'i ponëji, i de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë isiyeje pa'irepa.”

Jesús Nazaretre Pa'iyë
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ja maca Jesús jaje quëaquë ye'ya tējini saji'i, yequë hue'ñana. ⁵⁴ Sai ti'api, i yejana i ai de'o sitona. Jarona ti'asiquëpi pai tsi'si hue'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, paipi ai cuasajë ñajë cahuë:

“¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oquë'ni? ⁵⁵ Carpintero mamaquëta'a cui'ne ññore pa'iyë, i pëca ja'co María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, i yo'je tsije. ⁵⁶ Ññore i yo'je tsi nomiohua'ije pa'iyë. ¿Jaje pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?”

⁵⁷ Jaje cajë coejë asaye pahue, i caye. Jaje coejëta'are Jesupi capi, jaohua'ire:

“Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jaje pa'iquëta'are i ai de'osi yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ite.”

⁵⁸ Ite ire papi cajë asama' do'ire ñaquë jaro cato jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe neñe papi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ja mu'seña Herodes Galilea cuañequë paji'i. Jaje pa'ipi Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oyere asapi. ² Asani i ja're con pa'icohua'ire capi:

“Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë.”

³ Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani huëni co'acohua'ire co hue'ñana cosiquë sëte yo'jei Felipe nëjo do'ire. ⁴ Juan cato caëña, Herodesre:

“Më nëjore payeje pama'ë pa'ijë'ë.”

⁵ Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jëosi'i caquëta'a paini ca'raquë papi, si'aohua'i Juanre

Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raquë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are ite Herodesre coasi mu'seña ti'asi maca Herodías mamacopi pai tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona, Herodes ñani ai sihuaquë.

⁷ Ca nëopi si'aye më'ë seña pa'ito isisi'i, co'amaña.

⁸ Jaje ca maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:

“Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

⁹ Jaje ca maca Herodes oi ëayerëpa asapi. Jaje ipi tsoe si'aohua'i soisicohua'i asajëna, isisi'i, më señere ca nëo huesosiquë sëte jëjo saopi, isijë'ë caquë. ¹⁰ Ja maca cuañëiña, sani Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e tëto tëajani, ¹¹ quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi tsiona. Jaopi se isio, pëca ja'cona.

¹² Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani i capëse'e sani tahuë. Tani ja jeteyo'je sani Jesure quëahuë, iti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aõe

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaropi jare asani Jesús saji'i, pai peo hue'ñana yohuëja'a. Jaje saisiquëta'are paipi asa ti'ani ite tui huëohuë, yëjaja'a pai daripë pa'icohua'ipi. ¹⁴ Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna, jai pai paë'ë. Jaje pa'ijëna, teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire johua'i dacohua'ire. ¹⁵ Tsoe na'iquëna, ñani i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani cahuë:

“Tsoe na'iji. Iño pai peo hue'ña'ë. De'oji. Ja macaja'a ca tëjijë'ë, sani pai pa'i hue'ñana hueroni ao maña aijajë.”

¹⁶ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Saiye peoji. Jaohua'ire mäsarupi aøjë'ë.”

¹⁷ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ìte:

“Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, ìño.”

¹⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Dajë'ë, ìñona ìtire.”

¹⁹ Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë. Ja jeteyo'je ì jëñapi cinco pan pëa cui'ne cayaohua'ire ìni cajiquë ma'tëmona ñaquë, Maija'quëre de'oji caquë pëpapi. Pëpani panre jë'yeni ì ye'yacohua'ina isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë. ²⁰ Si'aohua'i ani huajësicohua'i paë'ë. Ja jeteyo'je ani jujase'ere doce do'rohuëarepa ayahuë. ²¹ Ja aisicohua'i cato paë'ë, cinco mìl ëmëohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsire cuëcuëye peoyerepa jaohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ëmëjeja'a Cu'ise'e

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ja jeteyo'je Jesús paini pëpa tëjiquë ì ye'yacohua'ise'ere du'ru jai yohuëna aya mëijë'ë caëna, aya mëtena, jaira je te'tena jëjo saopi.

²³ Paire pëpa tëjini mëji'i, jai cutihuëna te'i, Maija'quëre sesi'i caquë. Ñami de'osi maca Jesús jarote te'i paji'i. ²⁴ Jai yohuë cato jopo jairare ja yë'ta'a saio nëco'ë, to'añepi yohuëna tutu ju'acquëna, saë'ë. ²⁵ Nataquëna, Jesús iohua'i quë'rona tsiojaji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nëcaquë.

²⁶ Ja maca ì ye'yacohua'i tsiaayaja'a nëcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:

“ìPai joyo huatio!”

²⁷ Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëcojë'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

²⁸ Caquëna, ja maca Pedropi capi, ñeje:

“Ejaë, më'ërepa pani yë'ëreje cuaeñejë'ë, tsiayaja'a nëcaquë sasi'i, më'ë quë'rore pana.”

²⁹ Caquëna, Jesupi capi:

“Daijë'ë.”

Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja'a nëcaquë sai huëopi, Jesús pa'i hue'ñana ti'asi'i caquë. ³⁰ Jaje saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'i huëoquë cuipi:

“¡Huasoje'ë, Ejaë!”

³¹ Jare iti macapi Jesús jëñana tseaquë capi, ite:

“¡Yë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, më'ë! ¡Me yo'oquë nema'quëje pa'ire cuasaë'ni!”

³² Jai yohuëna aya mëisi maca tutu tomeipi. ³³ Ja maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi cahuë:

“Nuñerepa më'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë.”

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e

(Mr 6.53-56)

³⁴ Je'ejë ti'ahuë, Genesaret yejana. ³⁵ Ti'arena, paipi Jesús daise'ere asa ti'ani si'a hue'ña iti yeja pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, i pa'i hue'ñana ju'icohua'ire dahuë. ³⁶ Dajë sei'ë, i ju'i cana patoni co'yato de'oma'quë cajë. Jaje caní si'aohua'i i ju'i cana patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

Paire Co'aye Neñe

(Mr 7.1-23)

¹ Jerusalénpi fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi daisicohua'ipi Jesús qu'rona tsio dani sei'ë:

² “¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i mai aipë cuañese'e sehuocaiye pañe'ni, ja yë'ta'a ao aima'në jëña tsoajë'ë, cuañese'e?”

³ Jaje cajëna, Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne mësarü me yo'ojë Maija'quë cuañese'e de'oye sehuocaima'pë pai cuañese'ere de'oye sehuoye'ni? ⁴ Maija'quë cato capi: ‘Më ja'core cui'ne më ja'quëre ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë.’ Cui'ne capi: ‘Pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core co'aye sañope caquë cato huani jeo cuañoja'quë.’ ⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core caye de'oji: ‘Tsoe si'aye yë'ë paye Maija'quëna isi saohuë. Jaje pa'ina, cöcaiye peoyë.’ ⁶ Cui'ne jaje cacohua'ipi pëca ja'quëre panita'a pëca ja'core cöcaiye peoyë, cuasajë pa'iyë. Jaje yo'ojë Maija'quë cuañese'ere do'i peoye ne huesoni coa pai cayere sehuocaijë pa'iyë. ⁷ ¡Coa cacohua'! Nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi, mësarü ayere toyaquë ñeje:

⁸ Iye pai yë'ëre yë'opose'e oiyë,
Iohua'i joyo cato so'ore pa'ina.

⁹ Mësarü Maija'quëre señe do'i peoye a'ë,
Paise'e cuañeñepi huëojë yo'ojëna.”

¹⁰ Ja maca paire soini capi:

“De'hua asajë cuasa ti'ajë'ë. ¹¹ Yë'opoja'a cacaye cato paire co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa paire co'a de'huaye cato yë'opopi etaye a'ë.”

¹² Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús qu'rona tsio dani cahuë:

“¿Asaë, mē'ë fariseo paí mē'ë cayere asajë oise'e?”

¹³ Jaje cajëna, ìpi sehuopi, jaohua'ire:

“Yē'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta ma'ñe cato peo hue'ñarepa duta ja'ñe a'ë. ¹⁴ Coa ñajë'ë, ìohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena du'ie pa'iji.”

¹⁵ Pedropi ja maca capi, Jesure:

“Quëajë'ë, mē'ë quëase'e ayere.”

¹⁶ Caquëna, Jesupi capi:

“¿Mësaruje ja yē'ta'a asa ti'ama'pë pa'ie? ¹⁷ ¿Huesëye, mësaru, si'a ao yē'opoja'a cacani ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiye? ¹⁸ Jaje pa'iquëta'are yē'opoja'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji. Ja'ë, paire co'ayerepa neñe. ¹⁹ Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani jeo ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñaño, coa cosoye, cui'ne co'a coca caye. ²⁰ Iye a'ë, paire co'a de'huayerepa. Jëña tsoajë'ë cuañese'ere sehuoma'pë aïñe cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye

(Mr 7.24-30)

²¹ Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana. ²² Jarote paco'ë, cananea nomio jaopi Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:

“¡Ëjaë, David mamaquë oijë'ë, yē'ë macare! Yē'ë mamacopi huati joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerepa.”

²³ Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, ì ye'yacohua'ipi dani ìte sei'ë:

“Quëa saojë'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco.”

²⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel pa'ini caquë yëi ñama ne huesëse'eje pa'ioni caquë.”

²⁵ Jaje pa'iquëta'are ì ña hue'ñana do're ja'runi cao:

“¡Ëjaë, cōcaijë'ë!”

²⁶ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“De'oma'coa, mamajë aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto.”

²⁷ Jaje catoje iopi ìte cao:

“Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, paì anì to ne'ña mañaje.”

²⁸ Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“¡Nomio ta'ñerepa neñe pa'iji, cuasayë, më'è! Më'ë yëse'e nese'eje pa'ijaquë.”

Caëna, ìti macapi ìo mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

²⁹ Jesús jaropi etani Galilea jaira tët'ëpaja'a tëtō sani cutihuëna mëni jàrona ja'rupi. ³⁰ Jarote pa'ina, jai paì daë'ë, ì pa'i hue'ñana. Daijë dahuë, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai paì yeque ju'icohua'ire dahuë. Dani ì quëo yë'quë macana oijëna, Jesupi jujupi, ju'icohua'ire. ³¹ Paì ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi cui'ne coca cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i pōnjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i pōnjëna. Jaje yo'oquëna, ñajë Israel paì Maija'quëre ai de'oji cajë sihuahuë.

*Jesupi Cuatro Mil Ēmēohua'ire Aopi
(Mr 8.1-10)*

³² Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire soini capi:

“Teaye iye pai mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, iño iohua'i pa'iye. Jaje pa'ijë ti peoyë, iohua'i ai mañaje. Jaje pa'ina, aima'cohua'ire huë'ena jëjo saoye pasi'i saijë ma'ana dahuëra ju'ima'cohua'ini.”

³³ Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

“Jaje pa'iquëta'are ¿me iño pajje peo huë'ña a o hueroni aone'ni, jai paire pare?”

³⁴ Cajëna, Jesupi seji'i:

“¿Je so pan paye'ni, mësar?”

Seina, iohua'ipi cahuë:

“Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payë.”

³⁵ Cajëna, ja maca paire cuañëpi, yejana ja'ru sajë'ë caquë. ³⁶ Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Seni tëjini i ye'yacohua'ina se isina, jaohua'ipi paire se aohuë. ³⁷ Ja maca si'aohua'i ani huajëhuë. Jaje pa'itoje ja yë'ta'a siete do'rohuëa ani ju-jase'e nëaëna, ayahuë. ³⁸ Iti aisicohua'i cato cuatro mil pai paë'ë, nomiohua'ire cui'ne tsire cuëcuema'pëna. ³⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire sai pëpa tëjini jai yohuëna aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

*Pai Yo'o Tì'a Ma'ñe Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)*

¹ Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i conì Jesure neñañu'u cajë dani ma'tëmo ayere pai yo'o tì'a

ma'ñere iñojě'ë sei, ipi yo'ouna, ñani tseañu'u cajë.

² Jaje cajë sejëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i a'ë, ‘De'o mu'se pa'ija'coa.’

³ Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë, ‘yure cato co'a mu'se pa'ija'coa.’ ¡Mësaru, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore ñani ta'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani ta'ñe cama'pë ja yë'ta'a huesëcohua'i pa'ie'ni? ⁴ Iye co'a pa'i nuñe yo'oma'cohua'ipi señë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë ñañu'u cajë. Jaje sejëta'are Jonásre yo'ose'eje pa'yepi iñose'e pasipi. Jerepa yo'o iñoñe peoji.”

Jaje cani jeoni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

⁵ Jaira je tē'huina je'eje i ye'yacohua'i pan sayere huñëyei'ë. ⁶ Huñëyesicohua'ini Jesupi jaohua'ire capi:

“Ina de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceo-hua'i o'saque pa'iji.”

⁷ Caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“Mai panre dama'pë patena, caji.”

⁸ Jaje yahue caye Jesupi asani capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ëre nequë api, cuasayere peoye'ni? ⁹ ¿Ja yë'ta'a asa ti'añe pa'ñe, cui'ne ña'ñe pa're cinco pan pa'ise'ere cinco mil pa'ire aose'eje cui'ne ani ju-jarena, do'rohuëana de'huase'eje? ¹⁰ ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil pa'ire ao maca do'rohuëa nëase'eje cuasaye pa'ñe? ¹¹ ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë,

fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co'me huesëye.”

¹² Jaje ca maca cuasa ti'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jesús Cesarea Filipo yeja quë'rona ti'ani i ye'yacohua'ire seji'i:

“¿Iqueipi caye'ni, Pai Mamaquëre?”

¹⁴ Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi panita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye.”

¹⁵ Ja maca jaohua'ire capi:

“Cui'ne mësaruta'a ¿iqueipi caye'ni?”

¹⁶ Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije më'ëre quëaye pahuë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi iñopi. ¹⁸ Jaje pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro jare iye quëna pë ëmëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, ju'iñe tutuje quëcoquë ti neñe peoji. ¹⁹ Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i te'te hui'yocore isija'quë a'ë. Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi.”

²⁰ Ja maca Jesupi cuañepi, i ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api, cajë paire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Ju'ija'quë A'ë
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Jare ja macapi Jesupi quëa huëopi, i ye'yacohua'ire. Jerusalénna sani ai yo'ojä'quë a'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuãñese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë. Cui'ne capi, jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë. ²² Ja maca Pedropi tirona ìte sani yëhuosi'i caquë capi:

“iMaija'quëje jaje yo'oye coeji, Ëjaë! jJaje yo'oye ti peojaquë më'ëre!”

²³ Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni ñani ìte Pedrore capi:

“Saijë'ë. Yë'ë quë'ro pa'ima'ë, huati ëjaë. Yë'ëre josa tëhuoquë, ai. Më'ë cato Maija'quë cuasayeje cuasama'quë a'ë. Coa paì cuasayeje cuasaquë a'ë.”

²⁴ Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Yë'ëre tuiye yëcohua'i pani huãñeyeye pa'i co'ye de'oye pa'iyere. Jaje yo'oni ai yo'oye pa'ito quëcojë tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pë. ²⁵ Jaje pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquë yo'oquëpi coa ne huesoja'quë api, i pa'ie. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire ai yo'oquë i pa'ie ne huesosiquëpi tì'aja'quë api, pa'ie. ²⁶ Jaje pa'ina, ¿Iquere cöcaiye pa'iquë'ni, paipi si'aye iye yejana co'amañare pajëta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye saiñe pa'iquë'ni, i joyo do'ire? ²⁷ Jaje pa'ina, Paì Mamaquë daija'quë api, si'a i pëca ja'quë de'o tutu quë'ipi cui'ne i huiñaohua'ina conì. Ja maca ipi saija'quë api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje pa'ye. ²⁸ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, ja

yě'ta'a yure pa'icohua'i ju'ima'pě Pai Mamaquē i quē'ropi daina, ñaja'cohua'i a'ë.”

17

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis mu'seña tēto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'i jaohua'i ja're saji'i, jai ĕmē cūtihuēna. ² Jarona i capē iohua'ique ñajēna, tiñerepa pōnēpi. I tsia cato ĕsē mēiñeje pa'yere miaco pōnēpi. Cui'ne i ju'i capi toaje pa'iorepa pōnēpi, miañerepa. ³ Cui'ne ja maca ñañu'u cuasama'pē pa'ise'ere ñahuē, Moisés cui'ne Elías, Jesús ja're cocare cajēna. ⁴ Ja maca Pedropi capi, Jesure:

“Ėjaē, ¡De'oji. Yureta'a iñore pañu'u! Mē'ēpi yēto neñu'u toaso a'ri huē'ña: mē'ē tsecore te'ore, Moisés tsecore, cui'ne Elías tsecore yecore.”

⁵ Ja yē'ta'a Pedro cocare caquēna, miacore papi sirio nēca meni peo hue'ña ca'ne huesona sirio jopopi yē'ose'e ñeje pīsiquēna, asahuē:

“Iquē yē'ē mamaquēre papi ini ai sihuaquē pa'iyē. Asajē'ē, i cayere.”

⁶ Iyere asani i ye'yacohua'i yejana iohua'i tsiapi meñe simeni uē'ē, quēquēquē huesēni. ⁷ Ja maca Jesupi iohua'i quē'rona tsiojani patoquē capi:

“Huēijē'ē. Ca'rama'pē pa'ijē'ē.”

⁸ Caquēna, huēijē coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuē, yecohua'ita'a peojēna.

⁹ Jaropi cajejēna, Jesupi cuañepi, jaohua'ire:

“Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire, iye mësaru ñase'e. Pai Mamaquë ju'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito juni huëisi maca quëajë'ë.”

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesure se'le:

“¿Me yo'ojë cuñese'e ye'yacohua'i jaje pa'ito Elíaspi du'ru daija'quë api, caye'ni?”

¹¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Du'ru daija'quë api. Si'aye ne de'hua'ja'quë api. ¹² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquëta'are iohua'ipi de'hua ñama'pë coa iohua'i yëyeje yo'ohuë, ite. Jaje cui'ne Pai Mamaquëje ai yo'oja'quë api, jare jaohua'i jëñapi yo'ojëna.”

¹³ Ja maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë pa'isiquëni caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pai pa'i hue'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani i ña hue'ñana do're ja'runi capi:

¹⁵ “Ëjaë, oijë'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë. Jaje pa'ipi jaiye toana tai yequere tsiayana du'i yo'oji. ¹⁶ Iye macana dahuë, ite. Më'ë ye'yacohua'ina, iñosiquëta'are juju ti'ama'pë paë'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“i'ina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësaru ja're coní? ¿Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajë'ë, iñona tsihua'ëre.”

¹⁸ Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.

¹⁹ Ja jeteyo'je ise'ere i ye'yacohua'i cahuë:

“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

²⁰ Sejëna, Jesupi capi:

“Mësarü ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'iore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë ja cutihuëre: ‘Saijë'ë, iye macapi yequë hue'ñana.’ Carena, ai cutihuëpi saija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani.

²¹ Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne ao aima'pë señepi.”

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Paì Mamaquëre tseani paina isi hue-soja'cohua'i a'ë. ²³ Jaje yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.”

Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Paì Tsi'si Huë'e Do'i Saiñe

²⁴ Jesús cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñani sei'ë:

“¿Mësarü ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?”

²⁵ Cajëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë. Saiji.”

Jaje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:

“¿Me cuasaquë'ni, mē'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i seña'ni, iohua'i tsecohua'i panita'a tïohua'ini seña?”

²⁶ Caquëna, Pedropi sehuopi, ìte:

“Tïohua'ini seña.”

Caquëna, Jesupi capi, ìte:

“Jaje pa'ito iohua'i tsecohua'i cato saïne peoji.

²⁷ Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë saïnu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa hui'yoquëni moni ì yë'opore curiquë pa'ina, ìni sani saijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne mē'ë do'i cõni te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jare ja macapi ì ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojani seteña, ìte: “¿Nepi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ni, ma'tëmo?”

² Cajëna, ja maca Jesupi tsihua'ëre soini iohua'i jopona nëcoquë ³ capi:

“Nuñerepa cayë. Mësarupi ja'rë pa'ise'e jëoni cui'ne tsihua'ëje pa'iohua'i de'oma'pë pani ma'tëmo caca tï'añe peoji. ⁴ Jaje pa'ina, ìti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëje pa'i pa'iji.

⁵ Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre tsihua'ëre de'oye necaicohua'i pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Taiñe

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi ñaje tēcana sëani

jai tsiayana huai hue'ñana jeo dēoto de'oji.
⁷ ¡Co'acore pa'ni, iye yeja, paire co'aye yo'oyena ne taoco! Paire co'ayena ne tañere jēaye ti peoji. Jaje pa'iquēta'are yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquē ne tañoquēpi ai jerepa teaye co'aquēpi pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, mē'ē jētēpi panita'a mē'ē nēcayopi co'aye yo'oyena saco pa'ito tēto tēani so'ona jeocojē'ē. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepi peo tupēpi, panita'a do'pēquēpi, toa yejana caya jēña cui'ne caya nēcāñoa hue'equēpi jeoco cuañoto co'aji. ⁹ Panita'a mē'ē ñacoapi co'ayena saco pa'ito duta jeoni so'ona jeocojē'ē. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana cacayepi te'e ñacoa hue'equē api, toa yejana caya ñaco cā hue'equēpi jeoco cuañoto co'aji.

*Yēi Ñama Ne Huesēsico Ayere Ye'yaye
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ Coema'pē pa'ijē'ē, icohua'i a'ricohua'ire. Quēare payē. Jaohua'i cato huiñaohua'ire payē, ma'tēmore yē'ē ja'quē ña hue'ñare. ¹¹ Pai Mamaquē cato daisiquē api, ne huesēse'ere huasosi'i caquē.

¹² ¿Me yo'oquē a'ni? Cien yēi ñamare paquēni te'i ne huesēsiquē pa'ito sani co'equē api, noventa y nueve ñamare cutina jeo sani. ¹³ Jaje co'equē ne huesēsiquēre ti'asiquē pani noventa y nueve ne huesēma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquē api. ¹⁴ Jaje cui'ne mēsaru ja'quē ma'tēmo pa'iquēje co'eji, te'e a'riquēje ne huesēye paja'quē caquē.

*Cajeire Sai De'huacaiye
(Lc 17.3)*

15 Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajë'ë, i tayose'e asa sëtaja'quëre. Jaje caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi. 16 Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja maca soi'jë'ë, te'ire panita'a cayaohua'ire i yo'oye ñacohua'ipi te'e cui'ne pa'ye caja'cohua'ire. 17 Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajë'ë, jai pai tsi'si sitona. Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire jeojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sequëje pa'ire.

18 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaruru sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.

19 Cui'ne cayë, mësarute yequeje. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'e cuasajë Maija'quë co'amañare sëtto yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api. 20 Jaje pa'ina, cayaohua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire cajë tsi'sicohua'i pa'ito jarote yë'ëje pa'ija'quë a'ë."

21 Ja maca Pedro sani Jesure seji'i:

"¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je so'ne sai de'huacaija'quë a'ni, ite?"

22 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijë'ë caye pa'ñë. Ai jerepa sai de'huacaijë'ë, siete pa'ye setenta.

Sai De'huaye Ësequë

23 Jaje pa'ina, ma'tëmo pa'i te'te cato pai ëjaëpi ite necaicohua'i ne do'ire saiñeje pa'ye a'ë. 24 Ja'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i do'i saiñe paquëre dahuë. 25 Darena, i jo'yaë curiquë peoquë

paji'i. Jaje peoquë pa'ina, i ëjaëpi cuañepi, isi jeojë'ë, ite cui'ne i nëjore, mamajëre cui'ne si'aye i co'amañaje ja curipi i do'i paye saija'quëre. ²⁶ Ca maca i jo'yaëpi i ëjaë ña hue'ñana do're ja'runi seji'i: 'Ëjaë, quëcojë'ë, yë'ë macare. Saia'quë a'ë, si'aye më'ëre.' ²⁷ Caquëna, ëjaëpi ite teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi. ²⁸ Ja maca jo'yaëpi esa etani sai ti'api, yequëre i cajeire, cui'ne necaiquëre ti'ani ñaje tēcana tseani huani jeo huëopi, ñeje caquë: 'Saijë'ë, më'ë yë'ëre do'i payere.' Jaë cato a'ri maña ite do'i paquëni jaje yo'opi. ²⁹ Ja maca i cajeipi do're ja'runi seji'i: 'Quëcojë'ë, saia'quë a'ë, si'aye më'ëre do'i paye.' ³⁰ Jaje catoje yequëpi coequë coa ai jerepa paire co'a hue'ñana sani copi, saisi maca etoja'quë api, caquë. ³¹ Ja maca ëjaë jo'yapi iyere ñani ai co'a ju'ijë sani quëahuë, iohua'i ñase'ere si'aye. ³² Ja maca i ëjaëpi jëjo saopi, ite soija'cohua'ire. Soini capi, ite: 'Co'a merepa co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sai de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'i pa'ise'e më'ëpi seina. ³³ Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sai de'huacaiye paji'i, yë'ë më'ëre teaye caquëna, sai de'huacaise'eje.' ³⁴ Ja maca i ëjaëpi pëi jaje yo'osi do'ire cojë'ë, cuañepi, si'aye saina, jeojë'ë caquë."

³⁵ Jesupi jaje ca tëjiquë capi:

"Jaje cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaruteje yo'oja'quë api, mësarupi pai ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pacohua'ire."

*Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea què'rona Jordán tsiaya què'rona èsè mèi te'tena ti'api. ² Jai pai ite pe'tehuë. Pe'terena, jaronu ju'icohua'ire jujupi. ³ Ja maca fariseohua'i Jesure tsiojani sei'ë, tayo sehuouna, tseañu'u cajë ñeje:

“¿Nějore jeocoye pa'iquë coa a'ri maña yequere yo'ona?”

⁴ Cajëna, ipi jaohua'ire sehuopi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huëose'e nesiquëpi 'Nepi ëmëre cui'ne nomiore'? ⁵ Cui'ne caji: 'Jaje pa'ina, pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nējona tsioni cayaohua'i pa'ima'pë coa te'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.' ⁶ Jaje pa'ina, cayaohua'i pa'iyë paja'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa te'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ëmëpi nējore jeocoye peoji, Maija'quë ñaquë tsiose'e.”

⁷ Ja maca ite sei'ë:

“¿Me yo'oquë Moisés nējore jeocoye pa'iji, toya ja'huana jeoco do'ire toyani cuañei'ni?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Mësarü jëa joyo pa'i do'ire Moisés jeocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huëo maca cato jaje pa'iyë papi. ⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë. Yequë ëmëohua'ire yo'oma'ona jeoconí yequë nomiore huejaquë pani tsoe co'a de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posëpi huejaquë panije cui'ne co'a de'oji, ëjëre paconi yo'oquë.”

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'iyë sëte ëmëpi nomiore huejaye co'aji.”

11 Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta'ñe asaye isisicohua'ise'e asaye pa'iji. 12 Iye do'ire yecohua'i ëmëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë. Tsi'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë, paipi huejama'pë pa'ijajë cajë co'a de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyë, ma'tëmo ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi jaje pasi'i cuasani jaje huejama'quë pa'ijë'ë. Pai ñape tiñe pa'i do'ire ëmëohua'i huejaye pañë. Yecohua'ipi hueja ti'añe pa'ija'cohua'ipi ai de'oyë. Paipi huejama'pë pa'ija'cohua'ire nesicohua'ipi pañë. Yecohua'ipi ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pañë. Jaje pasi'i cani jaje pa'ijë'ë, ai cuasaquëpi.”

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë. 14 Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Ësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa.”

15 Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tëjini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:

“De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?”

17 Caquëna, Jesupi capi, ite:

“¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere.”

18 Caquëna, posëpi ite capi:

“¿Je a'ni, iti yë'ë sehuo ja'ñe?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nějore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë. 19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

20 Posëpi ite capi:

“Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?”

21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Më'ëpi de'oquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmöre jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.

23 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye. 24 Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye.”

25 Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe sei'ë: “¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iyë pa'iquë'ni, cajë?”

²⁶ Jesupi ñani capi, jaohua'ire:

“Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye.”

²⁷ Ja maca Pedropi capi, ite:

“Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?”

²⁸ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ëjaërepa ja'rusi maca, mësarü yë'ëre tuisicohua'ije ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi. ²⁹ Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë. ³⁰ Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

¹ Ma'tëmo pa'i te'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaicohua'ire co'esi'i, cuiya'i tëaja'cohua'ire caquë saise'eje pa'ye a'ë.

² Co'amaña necaicohua'ire ti'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huani jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire.

³ Nea hue'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai

ñaquëna, nema'cohua'ipi jai paì quë'rore coa paë'ë. ⁴ Pa'ijëna, capi, jaohua'ire: 'Mësarujë sani yë'ë tsë tëacaijë'ë, saisi'i, iti saiñe pa'ieje' caëna. Ja maca saë'ë, tējaja'cohua'ipi. ⁵ Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca sani copi, jare cui'ne paire co'equë. ⁶ Saisiquëpi cui'ne neato cinco pa'i maca, sani copi. Sani ti'api, paì coa pa'i hue'ñare yo'oma'pë coa nēcacohua'ire. Ñani capi: '¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'ie'ni?' ⁷ Caquëna, iohua'ipi cahuë, ite: 'Yëquere yecohua'ije co'amaña nejë'ë cajë cuañese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna, iohua'ire capi: 'Jaje pa'ito sani mësarujë yë'ë co'amañare necaijë'ë.' ⁸ Ñami de'osi maca iti tsio aquëpi co'amaña nēcaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire saijë'ë. Jeteyo'je cacasicohua'ini saijë'ë du'ru saini jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire saijë'ë.' ⁹ Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye saipi. ¹⁰ Ja jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë, jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Jaje cuasasicohua'ita'are paì ñapere te'e mu'se yo'ose'e ja'ye saipi. ¹¹ Jaje sai cuañoni sañope ca huëohuë, iti co'amaña paquëni, ¹² ñeje cajë: 'Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e hora nehuë. Jaje nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña nejë, ësë uquëna, quëcojë nesicohua'ire saiñe ja'ye saihuë, më'ë.' ¹³ Jaje cajëna, iti tsio aquëpi sehuopi, jaohua'i aquëre ñeje: 'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ëre. ¿Më'ëje paipi te'e mu'se ne do'ire, saijë'ë caquë yë'ë ja're conì, ne de'huasiquëta'a?' ¹⁴ Jaje

pa'ito iye mē'ē ne do'i inī saijē'ē. Yē'ēpi yēē mē'ēre isiye ja'ye iquēreje isiyē, jeteyo'je cacasiquēreje.
¹⁵ ¿Mē'ēpi cuasani yē'ē curiquēre, yē'ē yēyeje pa'ye yo'oye peoji, cuasaquē? ¿Panita'a coa jaiye pasi'i cuasaquēna, pēti ēaye mē'ēre nēiquē yē'ēpi paire oiquēpi yo'oquēna?" ¹⁶ Jaje pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ē. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija'cohua'i a'ē. Jaje pa'ina, jai pai soisicohua'i pa'iyē. Pa'ijēta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pai pa'iyē."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quēaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén ma'are pa'i i doce ye'yacohua'ire iohua'ise'ere tiro sani capi:

¹⁸ "Mēsarupi ñañē, mai Jerusalénna mēi huēoye, Pai Mamaquēre Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina isija'tona, isisi maca jaohua'ipi huani jeoja'quē api cajē, ¹⁹ ti paina isija'cohua'i a'ē. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejē tē'cajē yo'oni, soquē sarahuana quejajē cajē. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huēija'quē api."

Jacobo Cui'ne Juan Pēca Ja'co Sēse'e
(Mr 10.35-45)

²⁰ Jesús quē'rona Jacobo cui'ne Juan pēca ja'copi Zebedeo mamajē ja're conī do're ja'ruo, Jesús ña hue'ñana necai ja'ñere sēsī'i caco. ²¹ Ja maca ipi seji'i, iote:

"¿Iquere yēco'ni, mē'ē?"

Caquēna, sehuo, ñeje: "Yē'ē caya mamajēre mē'ē pa'i tē'tena ējaohua'ire neni mē'ē ēja tē'tena yequēre cui'ne ari tē'tena ñocaijē'ē."

22 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Cuasaye peoye huesërepa señë, mësaru. ¿Mësaru de'hue tëtö sani tì'añe, yë'ë sêje cöno tëtö sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuaño tì'añe yë'ë do cuaño ja'ñeje pa'ye?”

Jaohua'ipi cahuë:

“Tì'añë.”

23 Cajëna, ìpi capi, jaohua'ire:

“Nuñrepa cayë, jaje pa'ijë'ë. Mësaru tëtö sai ja'cohua'i a'ë, iye sêje cönoja'a. Cui'ne yë'ë do cuañose'ejë do cuañoja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are ëja tëtö cui'ne ari tëtötena ja'ruye cato yë'ëpi ìsiye peoji. Yë'ë ja'quëpi ì ne de'huacaisicohua'ina ìsija'quë api.”

24 Jaje caquëna, diez ì ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëtì huëohuë, caya hua'ire. 25 Jaje sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:

“Mësaru, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja paì ëjaohua'i cato si'a co'amaña meñe payë, cui'ne ìohua'i huë'ehuë maca acohua'ipi meñe ëjaohua'ire payë, ìohua'ire. 26 Jaje pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'ie pa'iji. 27 Cui'ne mësaru aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pa'ni yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'ie pa'iji. 28 Paì Mamaquëje pa'ìohua'i pa'ie pa'iji. Jaë je'quë daima'ë pa'iji, yecohua'ipi necaijajë caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, ì pa'ie do'ipi jai paì de'oye pa'i ja'ñe necasi'i caquë.”

*Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Jericó daripēpi etani saijēna, jai pai Jesure tuē'è. ³⁰ Saijēna, jarote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paē'è, ma'a yē'quē macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tētosaiji asani cuihuē:

“Ējaē, David Mamaquē, yēquē mañare teaye ñani cōcailjē'è.”

³¹ Cajēna, paipi cuima'pē pa'ijē, cahuē. Jaje catoje ai jerepa cuihuē:

“Ējaē, David Mamaquē yēquē mañare teaye ñani cōcailjē'è.”

³² Ja maca Jesús nēcajani ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:

“¿Iquere necaijaquē cajē yēye'ni, yē'ère?”

³³ Caquēna, jaohua'ipi sehuohuē:

“Ējaē, yēquē ñañere yēyē.”

³⁴ Cajēna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco cana. Jaje patoquēna, iti macapi tsoe ñacohua'i paē'è. Pa'ijē Jesure tuē'è.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén ja'ye macare pa'ijē ti'ahuē, Betfagé daripēna, Olivos ai cutihuē quēno maca pa'icona. Jaropi Jesús cayahua'ire i ye'yacohua'ire jējo saopi. ² Jējo saquē capi, jaohua'ire:

“Saijē'è, je'ñerepa pa'i daripēna. Jarona ti'aja'cohua'i a'è, burra sēa nēosicopi. Burrito ja're cōni nēiona, ñani joyeni dacailjē'è. ³ Jaje sajēna, yecohua'ipi ¿me neja'quēni, saye? Cato cajē'è: ‘Ējaēpi cusi'i' caēna, yo'oyē. Esa co'yoja'quē api, cuni tējini.”

⁴ Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyaquë caquë pa'ise'epi ti'aquëna ñeje toyase'epi:

⁵ Sión daripëre cajë'ë:

“Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji,
Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i
Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i.”

⁶ Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús cuañese'eje yo'ohuë. ⁷ Burrare cui'ne io mamaquëre dani cañapi iohua'i jetena jajehuë. Jajerena, ja maca Jesupi mëni ja'rupi. ⁸ Ja maca jai pai pa'iye sête cañapi ma'ana jajehuë. Yecohua'ipi soquë capëare têtëjê ma'ana oehuë, sihuajê. ⁹ Ja maca du'ru sai pai cui'ne jeteyo'je dai paipi cui huëohuë:

“¡De'oquëre pani, pai ëjaë David mamaquë!
¡Ëjaërepa mami hue'equëpi daiji, de'oquëpi!
¡De'oquëre papi, Maija'quë!”

¹⁰ Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pai iti daripë pa'icohua'i ai cuasajê yecohua'ire se'i'ë:

“¿Iquei'ni, iquë?”

¹¹ Cajëna, paipi cahuë:

“Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë api.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Ja jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire huerojê cui'ne isijê yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, jaro pa'isicohua'ire mesaña pō'ne taño saopi, curiquë paire cambiase'e cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i saije pō'ne taño saopi. ¹³ Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: 'Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e hue'yosicoa.' Jaje pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁴ Maija'quëre se huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, ipi jujupi. ¹⁵ Jaje yo'oquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuñese'e ye'yacohua'ipi iye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsipi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijë cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David mamaquë pai Ëjaë! Jaje cajëna, asani pëijë, ¹⁶ Jesure cahuë:

“¿Asaquë, më'ë jaohua'i më'ëre cuijë caye?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Jëjë'ë, asayë. ¿Mësaru ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?

Më'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu'sucohua'ire nehuë,
Maija'quëre de'oyerepa jëjëja'cohua'ëre.”

¹⁷ Jaje cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Jaron a ñami pëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús Pëi Case'e
(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Nea hue'ña Jesús pai daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i. ¹⁹ Nëina, ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i. Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja maca Jesupi capi, soquë yëre:

“¡Yureta'a ti quëima'o pa'ijë'ë cuañëñë, më'ëre!”

Jaje i ca macapi cuëne huesësico paco'ë. ²⁰ Iyere ñani i ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure sei'ë:

“¿Me yo'oquë soquë yë esarepa cuëne huesëco'ni?”

21 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani jëa coeye peoni yë'ë soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre caco-hua'i pani cayë: ‘Iye macapi sani jai tsiayana sa du'ijë'ë.’ Jaje ca maca tsoe yo'ose'e pa'iyë pa'iji. 22 Cuasare pajë secohua'i pani si'aye mësaruse'e ti'aja'cohua'i a'ë.”

*Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

23 Ja maca Jesüs Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarotë ja yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pai aiohua'i tsio dani ite sei'ë:

“¿Ique cuañeñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañe tutu paquëre nere'ni?”

24 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ëje cui'ne mësaruteje sesi'i. Iye sese'ere sehuorena, yë'ëje quëasi'i iye co'amaña yo'o tutu aye. 25 ‘¿Ne cuañesiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë panita'a paipi cuañesiquë paquë?’ ”

Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, johua'ija'a ñeje:

“Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: ‘¿Jaje pa'iquëta'are me yo'ojë mësarü asama'pë pate'ni?’ 26 Cui'ne ‘maipi pai cuañesiquë paji'i’ canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë cocare quëaquë paji'i cuasayë, paije.”

27 Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:

“Huesëyë, yëquë.”

Cajëna, ije capi:

“Yē'ēje quēaye pañē, iye co'amaña yo'o tutu cuañequēre.”

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quēaye

²⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mēsaru iyere asani? Paipi caya mamajëre paquēpi capi, jaohua'i aquēni: ‘Tsi-hua'ë, yure sanì yē'ë co'amañare necaijē'ë, cuiya'i tēayere.’ ²⁹ Mamaquēpi sehuopi: ‘Pañē.’ Jaje casiquēta'a tiñe cuasa ñajani sanì co'amaña nepi. ³⁰ Ja jeteyo'je sanì yequēre capi, cui'ne caquēna, ipi sehuopi: ‘Jaë, ja'quē sasi'i.’ Casiquēta'a saiye papi. ³¹ ‘¿Jaje pa'ito jequēpi pēca ja'quē yēse'e necaquē'ni, jaohua'i aquē?’ ”

Caquēna, jaohua'ipi cahuë:

“Du'ru aquē.”

Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mēsarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne emēohua'ire yo'orojaicohua'ipi, ma'tēmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mēsaru ja cacama'pēna. ³² Juan oco doquēpi mēsarute quēapi. Iti pa'iyere quēaquēta'are mēsarupi asama'pē paë'ë. Jaje pa'iquēta'are pa'i do'i curiquē secohua'ipi cui'ne si'a emēohua'ire yo'ocohua'ipi asajë ponēhuë. Jaje si'aye ñajēta'a mēsaru ponēma'pē paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quēaye

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Asajë'ë, yure iye quēayere. Jai tsio paquēpi tapi, pisi cuiya'ire. Tani tsioja'a tēhuo tē'ijaji'i cui'ne cuiya'i suja'coreje nepi, cui'ne jai emē huë'eje nepi, iopi tuijē si'a tsio ñaja'core yahue imacohua'ire. Ja jeteyo'je co'amaña necohua'ire

co'eni necaijē'ē cani so'ona saji'i. ³⁴ Saisiquēpi tēa mu'seña tī'asi maca jējo daopi, i jo'yare. Sani i te co'amaña necaicohua'ina sejēna, jaohua'ipi i te cajē nēcaise'ere isijajē caquē. ³⁵ Jaje caquē jējo saosiquēta'are co'amaña necohua'ipi i jo'ya mañare tseani tē'cahuē, te'ire. Yequēni coa huani jeohuē. Cui'ne yequēni quēna pēapi jēa huēohuē. ³⁶ Jaje yo'oruje i ti tse aquēpi tijupē du'ru jējo daose'e seña maca jai paire jējo daopi, i jo'yare. Jaje jējo daoruje co'amaña necohua'ipi cui'ne jaohua'ireje yo'ohuē.

³⁷ Ai tējiyerepa jējo daopi, i mamaquēre pani, 'oijē dahuēre ñaja'cohua'i a'ē, cuasaquē.' ³⁸ Jaje jējo daosi maca i mamaquēni ñani, co'amaña necohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe cahuē: 'Iquē api, i ti co'amaña tse aquē de'oja'quē. Jaje pa'ito huani jeoñu'u, maipi iye yeja tse acohua'i pa'ija'cohua'i.' ³⁹ Jaje cani tseani tsiopi hue'sena etoni sani huani jeohuē."

⁴⁰ Ca tējini Jesús seji'i:

"I ti tsio aquēpi daisiquē pani, ¿me neja'quē a'ni, co'amaña necohua'ire?"

⁴¹ Caquēna, jaohua'ipi cahuē, i te:

"Huani jēoja'quē api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jeosipi. Jeona, quēi maca tī'aēna, tēani i te isija'cohua'i a'ē, i te cajē necaise'ere."

⁴² Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mēsaru? Caji ñeje:

Necohua'ipi yo'o jujani jeosi quēna pēpi,
Yure cato du'ru huēocorepa pōnēo.

Iye cato ëjaëpi jaje neina, merepa jaje neini cajë ai cuasajë ña'ne pa'iji.

⁴³ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i tē'te pasicohua'ire mësarute sioja'quë api. Tsioni yecohua'ina isija'quë api, i pa'i tē'tena iti ca tēani isicohua'ina. ⁴⁴ Quëna pë cato, yecohua'ipi io ëmëje'ena tōmecohua'ipi jē'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i ëmëje'ena tōmeco pani peo sēpëare ne'ne pa'iji.”

⁴⁵ Jaje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë. ⁴⁶ Ja maca tseañe yējēta'a paini ca'rajë pahüë, jai pai Jesure Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

¹ Jesús tijupë ca huëo copi, pai ña'ne ayeja'a iñoquë ñeje:

² “Ma'tëmo cato pai ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë paire tsi'soni yo'ose'eje pa'ye a'ë. ³ Jaje yo'oquë jëjo saopi, i jo'yare, huëosicohua'ire quërëjaijē'ë, caquë. Jaje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye coehuë.

⁴ Tijupë i jo'yare jëjo saoquë capi: ‘Quëajē'ë, soisicohua'ire. Tsoe si'aye ai ja'ne de'hua saohüë. Huequëreje hui'yape quë'iohua'ini huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.’

⁵ Caquëna, asani i case'e quëajëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña isi sapi. ⁶ Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani co'aye yo'ojë huani jeahuë. ⁷ Ja

maca pai ëjaë pëi i soldado paire jëjo saopi, huaisicohua'ire. Huani jëani iti daripëje ëo jëoja'cohua'ire. ⁸ Ja jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are soisicohua'i daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë. ⁹ Jaje pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojë'ë. Coa si'aohua'ire ma'a pa'icohua'ire dajë'ë, hueja ao aija'cohua'ire.' ¹⁰ Caëna, pai ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cu'ijë co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e timë huesëyerepa.

¹¹ Ja maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, tel'i hueja caña suñama'quëpi ñuji'i. ¹² Ñani capi, ite: '¿Cajei, me më'ë iño cacaë'ni, hueja caña suñama'quë?' Jaje caquëna, ipi ti sehuoma'ë paji'i. ¹³ Cama'ëna, ja maca pai ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jaëte tseani nëcañoa cui'ne jëña sëani jëcojë'ë, nea hue'ña hue'sena. Jaropi oi cui'ne cuji qu'icojaquë.' ¹⁴ Jaje pa'ina, jai pai pa'iyë, soisicohua'i. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

Pai Do'i Saiñe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Ja maca fariseohua'ipi sani sa'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Jaje cajëna, tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja'ñere. ¹⁶ Jaje can i jëjo saohuë, iohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë acohua'ina con i te'e Jesure caja'cohua'ire ñeje:

"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iyë, cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pai cayere asacaima'quëpi cui'ne pai pa'iyë ëmëjese'e ñaquë cama'quë pa'iyë. ¹⁷ ¿Jaje

pa'ipi me mē'ē caquē'ni? '¿De'loquē pa'i do'ire si'a pa'i ējaē Césarna curi saīñe pa'nita'a pañe?' ”

¹⁸ Jaje cajēna, Jesús tsoe asapi, iohua'i co'aye cuasajē señe. Jaje pa'ina, capi, jaohua'ire:

“Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojē yē'ēre cosojē neñu'u cajē caye'ni? ¹⁹ Iñojē'ē, pa'i do'i saī tē'quire.”

Caquēna, te'e tē'qui romano curi tē'quire dahuē.

²⁰ Darena, Jesús ñani jaohua'ire seji'i:

“¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye tē'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?”

²¹ Caquēna, iohua'ipi sehuohuē:

“Si'aohua'i ējaērepa mamipi pa'iji.”

Cajēna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Isijē'ē, pa'i ējaē tseco pa'ito jare iti tse aquēna. Cui'ne Maija'quē tse pa'ito jare Maija'quēna isijē'ē.”

²² Caquēna, iyere asani ai cuasahuē. Jaje yo'oni ite jeoni saē'ē.

Ju'isicohua'i Huēiye Pa'iquē Cajē Señe

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jare ja mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajē saē'ē. Saduceo hua'i cato ju'isicohua'i huēiye peoji, cacohua'i a'ē. Jaje pa'iohua'ipi iyere cahuē, ite:

²⁴ “Ye'yaquē, Moisés capi, huejasiquēpi mamajēre peoquē ju'isiquē pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yē ju'isi do'ire mamajēre pacaija'quēpi. ²⁵ Yēquē acohua'ipi siete yo'je tsi te'e tsēcapēre paē'ē. Pa'icohua'ipi du'ru maja'yēpi huejani juji'i, mamajēre peoquē. Ju'i yo'jeina jeocaji'i, nējore. ²⁶ Jaēje mamajēre peoquē juji'i. Juquēna, toasoñe aquē huejapi. Huejani jare

jaje peoquë juji'i. Jajese'e si'a tsëcapë siete juju sahuë. ²⁷ Ai jetyo'jerepa nomio juco'ë, si'aohua'i jutena. ²⁸ Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo pa'ija'coa'ni, jaje si'aohua'i te'oni huejasico?"

²⁹ Jesupi sehuopi, jaohua'ire: "Mësarupi tayo cuasayë, toyapë ñama'cohua'i sëte cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte. ³⁰ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i huiñaohua'i ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. ³¹ Jaje pa'ito mësarupi ju'isicohua'i huëiye aye Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji: ³² 'Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.' Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji. Jaë cato huajëcohua'i Diusu api." ³³ Jaje caquëna, iyere pa'i asani ai cuasahuë, me ja jerepa ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cuañese'e
(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi saduceo paire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo paipi tsi'sihuë, coca cañu'u cajë. Ja maca dani ³⁵ Fariseo pa'i aquëpi cuañese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë ite seji'i:

³⁶ "Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cuañese'e si'aye seña maca pa'io paire ye'ya ja'ñe?"

³⁷ Seina, Jesupi capi:

"Oijë'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne si'a më'ë cuasayepi. ³⁸ Iye a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru macarepa cuañese'e. ³⁹ Yecoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji, ñeje: 'Oijë'ë, më quëno maca

aquëre mē'ēja'a co'ye cuasaquë oiyeje pa'ye.
⁴⁰ Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne
 Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'e meñe quëco
 paji.”

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Ja yē'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijēna,
⁴² Jesús seji'i, jaohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mēsaru Cristore? ¿Ne mamaquë
 a'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë: “David ma-
 maquë api, jaë cato.”

⁴³ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire: “¿Jaje
 pa'iquëta'are David Maija'quë joyopi quëaquëna,
 Ëjaë hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina, Davidpi capi:

⁴⁴ Ëjaëpi capi, yē'ë Ëjaëre:

‘Ja'rujë'ë, yē'ë ëja te'tena,
 Mē'ëre sañope yo'ocohua'ire mē'ë quëo
 huë'ehuëna tē'ya me macaja'a.’

⁴⁵ ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquë
 pa'iquë'ni, Davidpi Ëjaë ite hue'yoto?”

⁴⁶ Ja maca te'ije ti te'e yē'opoje caye papi. Cui'ne
 jare ja mu'sepi cuañese'e ye'yacohua'ije jaiye señe
 jeohuë, ca'rajë.

23

*Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire
 Sañope Case're*

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ja maca Jesupi capi, paire cui'ne i
 ye'yacohua'ire:

² “Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cato
 Moisésje pa'iohua'i a'ë. ³ Jaje pa'ina, mēsaru si'aye

jaohua'i caye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi iohua'i case'ere yo'oma'pë ai yequere yo'ocohua'i a'ë. ⁴ Jaohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa ma'ñere pare jare paipi hue'ejajë cajë yo'oyë. Jaje yo'ojëta'a iohua'i cato moño maca pu'peyeque coecohua'i a'ë. ⁵ Si'aye iohua'i yo'oye cato paipi ñajajë cajë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, tsia tiñare pana cui'ne tata tuna caña ca'tina Maija'quë coca ayepi toyase'ere sëoni ju'ijë cu'iyë. Cui'ne ju'i ca niamoaja'a de'oyerepa tosa caña nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë pai ju'iyë seña maca de'oyere. ⁶ De'o hue'ñana ao a'ñere yëcuhua'i a'ë. Cui'ne sihua cuañocohua'i ñu'i saihuëna ja'ruye yëcuhua'i a'ë, pai tsi'si hue'ñana. ⁷ Cui'ne paipi de'oyerepa ëjaohua'i a'ë cajë ca'rajë pëpayere yëcuhua'i a'ë.

⁸ Jaje jaohua'i yo'ocohua'ita'are mësarü cato paipi ye'yacohua'i a'ë hue'yojajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i mësarü cato te'e yo'je tsi a'ë. Cui'ne te'ere ye'yaquëre pacohua'i a'ë, Cristore. ⁹ Ja'quë hue'yoma'pë pa'ijë'ë, te'irejë iye yeja acohua'ire. Coa te'ire ma'tëmo pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësarü. ¹⁰ Paipi mësarute ëjaohua'i a'ë, cajajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, te'i mësarü ëjaë Cristo pa'ito me jaje yo'oye. ¹¹ Jaje pa'ina, mësarü aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai jerepa pa'i pa'iji. ¹² Ija'a co'ye jerepa pa'i a'ë, cuasaquë cato meñe casa cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni jerepa pa'ire neñe pa'iji.

¹³ ¡Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'i

cui'ne fariseo paì! Coa cacohua'i. Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paì, coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë ma'tëmo caca sa'ro tēhuoye'ni? yecohua'i pa'ijajë cajë. Jaje yo'ojë mësaruje cacama'pë yecohua'i cacañu'u cajë yo'ocohua'ireje ëseyë.

14 ¡Teayerepa, mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paì. Coa cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajë hua'jeohua'i huë'ña siojë yo'oye'ni, mësaru? Jaje yo'ocohua'ipi pa'ipi de'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë tsoaye señë. Jaje yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa saiñe pa'iji.

15 ¡Teayerepa mësaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paì! ¡Coa cacohua'i! Mësaru cato cu'icohua'i a'ë, yeja cui'ne jai tsiaya pa'ini mësaru sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jaje yo'orojaijë neni ìti sehuoquëni mësaru seña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana uja'quëre.

16 Teayerepa mësaru ñaco cã peocohua'ije pa'iohua'ipi yecohua'ire sacohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ipi cayë, 'Maija'quë huë'e do'ipi ca nëose'e cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nëose'epi neñe pa'iji.' 17 Huesëohua'ipi cui'ne ñaco cã peocohua'ije pa'iohua'ipi. ¿Mësaru ñato je a'ni, ìti jerepa pa'ye, oro panita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë tse necaiye a'ni, ìtirepa? 18 Yequeje mësaru cayë, 'Maija'quëre ìsi saihuë do'ipi nesi'i ca nëoñe peoji.' 19 ¡Huesëohua'i cui'ne ñaco cã peocohua'ije pa'iohua'i! ¿Ique a'ni, jerepa pa'ye, ëmëje'e tuiye panita'a ìti saihuë, Maija'quë tse necai saihuë? 20 Jaje pa'ina, ìti saihuë do'ipi ca nëoquë pani coa ìose'ere cama'ë pa'iji. Si'aye ìo

ëmëje'e tuiye cōni caji. ²¹ Cui'ne Maija'quë huë'e do'ipi ca nēoquë panī jaro pa'iquēni Diusuni caye pa'iji. ²² Cui'ne ma'tēmo do'ipi ca nēoquë panī Maija'quë ñu'i saihuēna caye pa'iji. Cui'ne ñoni caquë Maija'quë ñote ñu'iquēni caye pa'iji.

²³ ¡Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'ya paī cui'ne fariseo paī! ¡Coa cacohua'i! Maija'quēre mēsaru isiyē, menta, anis cui'ne comino aīñe sēñe neñere, diez ayere te'ore huase'ere. Jaje yo'ojēta'a cuasaye pañē, ai jerepa do'i quē'yere, nuñerepa pa'iyere, paire oiyere, cui'ne Maija'quēre pa'iji cuasayere. Iyeje yo'ojē cui'ne ja yē'ta'a yequeje yo'oye pa'iji, jeoma'pē. ²⁴ Ñaco cā peocohua'ipi yecohua'ire sacohua'ipi pa'iyē, mēsaru. Mi'are de'oye ñajē ima jeocohua'ita'a camellore nēocohua'i a'ē.

²⁵ ¡Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paī! ¡Coa cacohua'i! Ēmëje'ese'e ūcu duruhuēa cui'ne quēna ne'ña tsoacohua'i a'ē. Sa'nahuē cato co'amaña yahue imañe cui'ne te'ohua'i jaiye co'amaña pañu'u caye tīmēsicohua'i pa'iyē. ²⁶ ¡Fariseo, ñaco cā peoquē! Du'ru macarepa ūcu duruhuēre cui'ne quēna de'huare tsoajē'ē. Sa'nahuē pa'iyere jeteyo'je yureta'a hue'se pa'ieje si'si peoye pasipi.

²⁷ Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i. Coa cacohua'i. Mēsaru cato paire taši darijē pa'iohua'i a'ē, huē'ese'e poja'icore tsoase'eje pa'iohua'ipi. Jaje pa'iohua'ipi sa'nahuē cato ju'isi tara cui'ne si'aye si'si tīmē huesēsicohua'i a'ē. ²⁸ Jaje pa'iohua'i a'ē, mēsaru, paī ña hue'ñase'e de'ocohua'ipi. Sa'nahuē cato coa cosoyena cui'ne co'aye yo'oyena tīmēsicohua'i a'ē.

29 ¡Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne Fariseo pa'i! ¡Coa cacohua'i! Mēsarupi de'oye necaicohua'i a'ë, cuasajë tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i jutena, tasi darire cui'ne de'o paipi ju'isicohua'ini iohua'ire tasi darina quëna tupëa ëja de'huacohua'i a'ë. 30 Jaje yo'ojë cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'i pani cō huiye para'huë, Maija'quëre quëacaicohua'ire.' 31 Jaje iyere yo'ojë tsoe mēsaruja'a ñañë, Maija'quëre quëacaicohua'ire huasi tsëcapë acohua'i a'ë cajë. 32 ¡Jaje pa'ito ja macaja'a yo'o tējijë'e, mēsaru aipë yo'o huëojë pa'ise'e! 33 ¡Añahua'i! ¡Aña tsëcapë! ¿Me jëaja'cohua'i a'ni, mēsaru toa yeja uye? 34 Mēsarupi yo'o saojajë iyere caquë jëjo daoja'quë a'ë, yequë mu'seña pa'i ja'ñe quëacohua'ire, ta'ñe asacohua'ire, cui'ne cuañese'ere ye'yacohua'ire. Jaje pa'iquëta'are mēsarupi yecohua'ire huani jëojë soquë sarahuana quëni huani jëojë yo'oja'cohua'i a'ë. Jaohua'i acohua'ire cui'ne yecohua'ini tsi'si huë'ñana tseani tē'caja'cohua'i a'ë. Cui'ne si'a pa'i dari ñape co'erojajë jōsa yo'oja'cohua'i a'ë. 35 Jaje yo'ojëna, mēsaruna si'a de'o paire huani jëosi do'i tōmeja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani jëosi macapi Zacarias, Berequías mamaquëre huani jëosi macana, ëojë se saihuë cui'ne de'o hue'ña jopo sa'rona mēsaru huani jëosiquëna tōmesipi. 36 Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'i cato yure pa'i paipi sa'ñe tōmeja'coa.

*Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'i ja'ñe quëacohua'ire cui'ne Maija'quë coca quëacohua'ire mē'ēni caquë Maija'quë jējo daoquēna, huani jeohuë, mēsaru. Yo'ojēta'are de'huerepa mē'ē mamajēre tsisosi'i caquë yo'ohuë, cura mamajēre io capēa huë'ehuēna de'huasi'i caco yo'oyeje. Yo'oquēna, coehuë. ³⁸ Ñajē'ē. Yure mēsaru huë'e jeocosico pa'ico. ³⁹ Nuñerepa cayē. Yē'ere mēsaru ña coñe paja'cohua'i a'ē, 'mēsarupi de'oquere pa'ni ējaē mamirepa hue'equë daiquë' ca maca tī'añe pato."

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesupi Maija'quë huë'epi etani je'nē saina, i ye'yacohua'ipi tsio dani ite Maija'quë se huë'e ayere ñajē ca huëohuë. ² Cajēna, Jesupi capi:

“¿Si'aye mēsaru ñañe? De'oji, nuñerepa mēsarute cayē. Si'aye ja mēsaru ñañe nejose'e pa'ija'coa. Iye maca ti te'e quēna pēje jupē uñe paja'coa.”

Ja Yē'ta'a Yeja Carajaima'ñē Iño Ja'ñe

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ja maca Olivos cutihuēna saē'ē. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i ye'yacohua'ipi ite yahuerapa cahuë:

“Ina, yëquere quëajē'ē. ¿Je yēhua jaje yo'ojācoa'ni? ¿Me iñoñe pa'ija'coa'ni, mē'ē daiye cui'ne yeja carajaiñe?” ⁴ Cajēna, Jesupi capi:

“De'hua ñajē pa'ijē'ē, mēsarute yecohua'ipi coso huesojē. ⁵ Jai pai yē'ē mamipi cajē daija'cohua'i a'ē: 'Yē'ē a'ē, Cristo' cajē. Cajēna, jai pai iohua'ire

tuija'cohua'i a'ë. ⁶ Si'a hue'ña sa'ñe huajo huaiyere mäsaru asaja'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jare jaje tëto saiye pa'iji. Pa'iquëta'a ja yë'ta'a tëjiye peoji. ⁷ Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja pa'icohua'ire se uihuaaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë paipi yequë paini se uihuaaja'cohua'i a'ë. Cui'ne aiñeje peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne yeja ñu'cueye pa'ija'coa, yequë hue'ña ñape. ⁸ Iye cato ja'a ai yo'o huëoyepi pa'ija'coa.

⁹ Cui'ne yë'ë do'ire mäsarute co'aye yo'ojë tseani yecohua'ina isijë cui'ne huani jeojë yo'ojë cui'ne si'a pai mäsarute coeja'cohua'i a'ë. ¹⁰ Ja mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e nejo huesoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ijë pa'iohua'ita'a sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. ¹¹ Cui'ne jai pai coa cosocohua'ijë pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre quëacacohua'i a'ë cacohua'ijë. Jaje yo'ojëna, jai pai cosoyere asaja'cohua'i a'ë. ¹² Cui'ne jaje jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai pai paire oiye jeoja'cohua'i a'ë. ¹³ Jaje pa'iquëta'are iti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi. ¹⁴ Cui'ne iye de'o cocajë si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire quëase'e pa'ija'coa, jaohua'ijë asajajë cajë. Ja macata'a ti'aja'coa, carajaiñerepa. ¹⁵ Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyapi, paire co'a de'huaquë cui'ne paire ne huesoquë yo'oye ayere. Jaje pa'ina, iquëpi si'si peo hue'ñana ti'asi maca ñani toya ja'o ñaquëpi asaye pa'iji, ti'api, caquë. ¹⁶ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai cutina. ¹⁷ Huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sa'nahue co'amaña pa'iye isil'i caquë. ¹⁸ Cui'ne tsiore

pa'iquë pani col'ye peoji, caña imasi'i caquë.
¹⁹ Teayerepa ja mu'seña nomiohua'i tsi etapëa
 pa'icohua'i cui'ne oje tsu'sucohua'ire pacohua'i
 maña ai yo'oja'cohua'i a'ë. ²⁰ Jaje pa'ina, sejë'ë,
 Maija'quëre sësë tēcahuë catiye peoja'core, cui'ne
 huajë mu'seña catiye peoja'core. ²¹ Ja mu'seña
 cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja'a yeja de'huasi maca
 ti peose'epi jeteyo'jeje peo ja'ñepi. ²² Ja mu'seña
 Maija'quëpi tēama'quë pa'ito te'i macaje huaso
 cuañoñe peora'pi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi i
 jo'ya nesicohua'ini oi tēaja'quë api.

²³ Mësarute yecohua'ipi caja'cohua'i a'ë: 'Ñajë'ë,
 iñore pa'iji, Cristo panita'a Ñajë'ë, jarote pa'iji.'
 Jaje catoje carepa ma'ñe cuasama'pë pa'ijë'ë.
²⁴ Daija'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo a'ë, cacohua'i
 coa cosocohua'ipi. Cui'ne Maija'quë coca
 quëacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi. Jaohua'ipi cui'ne
 jaiye pai yo'o ma'ñe ne iñoja'cohua'i a'ë, coa
 cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quërepa jo'ya
 nesicohua'ije care payë cajë sehuoja'cohua'i
 a'ë, a'ji sehuocohua'i cato. ²⁵ Jaje pa'ina, tsoe
 du'ru cahuë iye mësarute jaje yo'o ma'ñe caquë.
²⁶ Jaje pa'ina, yecohua'ipi mësarute 'jeto cuene
 yejare pa'iji, ñajë'ë' cacohua'i pa'ito saima'pë
 panita'a yeque 'Ñajë'ë, iño tu'rihuëre pa'iji,' catoje
 asama'pë pa'ijë'ë. ²⁷ Pai Mamaquë daiyerepa cato
 ësë mëi hue'ñapi cui'ne ësë sa du'i hue'ñana mujuë
 ye'hueyeje pa'yerepa pa'ija'coa. ²⁸ Ju'isiquë capë
 pa'i hue'ñana jarona pë'përi tsi'sija'cohua'i a'ë.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tēto sai maca ēsē yayaja'quē api. Cui'ne ñañēje miamā'ē pa'ija'quē api. Ma'ñocoje ma'tēmopi tomeja'cohua'i a'ē. Cui'ne ma'tēmo tutu pa'iyēque tsasija'coa. 30 Ja maca Pai Mamaquē tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ē, ma'tēmopi yo'oquēna. Cui'ne si'a pai dari yeja pa'icohua'i oija'cohua'i a'ē. Ja maca ñaja'cohua'i a'ē, Pai Mamaquē ma'tēmopi sirija'a daiye, tutu quē'ire papi cui'ne de'oyepi quēcōsiquēpi daina. 31 Ja maca huiñaohua'ire cuañēja'quē api, i sahuasicohua'ire cajese'e yeja te'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'sojē'ē, caquē ai tutu duruhuē juiyepi.

32 Ye'yejē'ē, higuera soquē yē yo'oye ayere quēaquēna. Huiña capēa pa'i maca ja'o etaquēna, mēsaru ñani je'nē utēcahuē tī'acquēna, yo'oji caco-hua'i a'ē. 33 Jaje cui'ne si'aye iye tēto saina, ñani je'nē carajai mu'seña tī'acquēna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasajē'ē. 34 Nuñerepa cayē, mēsarate. Si'aye iye yo'o ja'ñe a'ē, ja yē'ta'a iye mu'seña pai juju sama'pēna. 35 Ma'tēmo cui'ne yeja carajai ja'ñe a'ē. Yē'ē cocata'a ti carajaiñe pa ja'ñe a'ē. Jare iti case'eje tī'acquē pa'i ja'ñe a'ē.

36 Jaje pa'iquēta'are peoji, iti mu'serepa cui'ne hora quēaye. Huesēyē, yecohua'ijē. Ma'tēmo pa'icohua'i huiñaohua'ijē cui'ne Maija'quē mamaquēje huesēji, coa Maija'quēse'e asaji, iti.

37 Noé pa'i mu'seña yo'ojē pa'ise'eje pa'ye pasipi, Pai Mamaquē dai macaje. 38 Ja mu'seña ja yē'ta'a coljema'nē paipi ao aijē, ucujē, nomi huejajē, cui'ne pēca ja'quēohua'ipi nomi tsire huejojē paē'ē, Noé jai yohuēna caca macaja'a. 39 Ja huesējēna, jai

co'je dani si'aohua'ire peo hue'ña co'je huea'co'ë. Jaje cui'ne pasipi, Paì Mamaquë dai macaje. ⁴⁰ Ja mu'seña caya ëmëohua'i tsiore pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire jeosipi. ⁴¹ Caya nomiohua'i hueare toaja'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o jeo saisico pa'ija'coa.

⁴² Ëjaë daija'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ijë'ë. ⁴³ Jaje pa'iquëta'are iyeje asajë'ë, iti huë'e aquëpi ñami ja hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija'quë api asaquë pani sëtasiquëpi i huë'e co'amaña cacani imañe ëseja'quë api. ⁴⁴ Jaje pa'ina, mësaruje ne de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, mësaru huanëyesì maca Paì Mamaquë dani quëcoquë.

*Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa iti ti'asi maca i huë'e acohua'ire aocaijë'ë, caquë jeoni saisiquë? ⁴⁶ Sihua cuañoja'quë api, i ëjaë cuañese'eje yo'oquë pa'ina, titani ñasiquëpi. ⁴⁷ Nuñerepa cayë iti tse aquë si'aye i paye ñacaijë'ë caquë cuañe nëoja'quë api. ⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa titasina, cuasaquë. ⁴⁹ I ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne ao ai huëoni cui'ne cono ucu huëoni cuepecohua'i ja're conì yo'oquë pasipi. ⁵⁰ Pa'ina, ja maca i ëjaë co'isipi, i jo'yaë huanëyeni je dasina caquë utema'ë yo'o maca. ⁵¹ Ja maca ite ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi nejoñe pa'iji. Ja maca oisipi, cuji je qui'coquë.

25

Diez Nomi Tsì Yo'ose'eje Pa'ye Quëaye

¹ Jaje pa'ito ma'tëmo pa'i te'te cato diez nomi tsìpi hui'yapepi dani toa tsëopëare imani hueja hue'ñana iohua'i ëjëre tì'añu'u cajë saise'eje pa'ye a'ë. ² Cinco pa'iohua'i ne de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne cinco ne de'huasicohua'i paë'ë. ³ Ne de'huama'cohua'ipi toa tsëo pëa sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë. ⁴ Ne de'huasicohua'ipi sahuë, quëna huëana hui'yape dose'ere cui'ne toa tsëo pëaje si'aye timëse'ere sahuë. ⁵ Huejaja'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo cai ëapi si'a nomiohua'ire jaje huëo cai ëaquëna, ute jujani caë'ë. ⁶ Ja maca ñami jopo pa'i maca asahuë, cuiye: 'Je'nërepa daiji, huejaja'quëpi etani ìte pëpajë'ë.' ⁷ Cui maca si'a nomi tsì huëni iohua'i toa tsëo pëa ne de'huahuë. ⁸ Ja jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'Isijë'ë, a'ri maña mësarü hui'yapere yëquë toa tsëo pëapi yaya huëoji.' ⁹ Jaje cajëna, cinco nomi tsì ne de'huasicohua'ipi cahuë: 'Pañë, tì'añe pama'coni yëquëre cui'ne mësarureje ¿me isiye'ni? Saijë'ë. Iti isi hue'ñana sani huerojë'ë, mësarü tsëo ja'ñese'e.' ¹⁰ Carena, cinco nomi tsì ne de'huama'cohua'ipi hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe titapi, huejaquë. Nomi tsì cui'ñani utesicohua'i cato i ja're conì cacahuë, hueja hue'ña. Cacarena, eta sa'ro sio huesopi. ¹¹ Ja jeteyo'je titahuë, yequë nomi tsì titani cahuë: 'Ejaë, ëjaë hui'yocaijë'ë.' ¹² Jaje cajëna, ìpi capi, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute ñama'quë a'ë, yë'ë.' "

¹³ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquë daija'a maca huesëyë, mësarü, iti dai mu'se cui'ne horaje. Jaje pa'ina, mësarü sëtasicohua'ipi pa'ijë utejë'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

¹⁴ Ma'tëmo pa'i tē'te aye cato paipi yequë yejana sai huëoni, i jo'yare soini curiquë isisiquë cuañe nëose'eje pa'io.

¹⁵ Jaohua'i aquëni isipi, cinco mil curiquë tē'ña. Yequëni isipi, caya mil tē'ña. Cui'ne yequëni isipi, te'e mil. Pai ñapere iohua'i tutu pa'ie ja'ye isini ja maca saji'i, so'ona. ¹⁶ Cinco mil tē'ña isisiquëpi sani japi hueroni ai jerepa cui'ne cinco mil tē'ña se ne cōpi. ¹⁷ Caya mil isisiquëje cui'ne yeque caya mil se ne cōpi. ¹⁸ Jaje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil isi cuañosiquëpi sani yeja coje nesiconä, tapi, curiquë.

¹⁹ Ai tsoepi co'ipi, iohua'i ëjaë. Co'ini iohua'i nese'e ña huëopi. ²⁰ Du'ru macarepa titapi, cinco mil tē'ña isi cuañosiquëpi. Titani isipi, i ëjaëre, ñeje caquë: 'Ëjaë cinco mil më'ë yë'ëre isihuë. Isisiquëni yequë cinco mil ne cōhuë, iye më'ë tse.' ²¹ Caquëna, ëjaëpi capi, ite: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, de'oye yo'osiquëre cato yure ai jerepa jaiye isi nëosi'i cacajë'ë, yë'ë ja're cōni sihuaja'quë.' ²² Jeteyo'je daji'i, caya mil isisi jo'yaë. Jaëpi capi, cui'ne: 'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil isihuë. Jaje isisiquëni yeque caya mil se ne cōhuë, iye më'ë tse.' ²³ I Ëjaëpi capi, ite: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai jerepa jaiye isisi'i, ñacai ja'ñe. Cacani yë'ë ja're cōni sihuajë'ë.' ²⁴ Jaë te'e mil

isisiquēpi tītani capi, i Ējaēre: ‘Ējaē mē'ēpi paire oima'quēpi mē'ē tama'tona coa tī'aquē cui'ne mē'ē ti jēa ma'ñere tēaquēre asayē. ²⁵ Jaje pa'ina, ca'raquē sani mē'ē curiquē yejana yahuehuē. Iye mē'ē curiquē dacaē'ē.’ ²⁶ Caquēna, ējaēpi sehuopi, ite: ‘Jo'yaē co'aquē cui'ne josaē. Yē'ēpi yē'ē tā ma'ñere tēaquēpi cui'ne yē'ē jēama'tore tēaquē pa'iye asaquē sēte. ²⁷ Ja do'ire yē'ē curiquē bancona tēoyere paē'ni. Tēosiquē pa'ito co'ini itipi se nesi do'ire curiquē nera'huē, yē'ē tse.’ ²⁸ Ja maca capi, iti maca pa'icohua'ire: ‘Siojē'ē, curiquē tē'ña. Sioni isijē'ē, diez mil tē'ña paquēna. ²⁹ Jaje pa'ina, jaiye paquēni ai jerepa se isiye pa'iji. Isina, jaiye tēto saquēna, nēase'equē paye pa'iji. Jaje pa'iquēta'are peoquēni ai jerepa se sioye pa'iji, i a'ri maña payeque.’ ³⁰ Jaje cani capi, iquē co'a jo'yaēre: ‘Tseani jēocojē'ē, nea hue'ña hue'sena, jaropi oi cui'ne cuji quī'coja'quēre.’

Si'a Paire Ñaṇe, Jesupi

³¹ Pai Mamaquē pai ējaērepa cuañequē huiñaohua'ipi tē'ijaisiquēpi daisi maca i de'o ñu'i saihuēna ja'ruja'quē api, cuañequēre papi. ³² Ja maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija'cohua'i a'ē, i ña hue'ñana. Ja paire huahueja'quē api, yēi ñamare cui'ne cabrare ñaquēpi huahueyeje pa'ye. ³³ I ēja te'tena yēi ñamare cui'ne ari te'tena cabrare huahuesipi, ti tsēcapēase'e. ³⁴ Ja maca pai ējaēpi caja'quē api, i ēja te'te pa'icohua'ire: ‘Daijē'ē, mēsaru yē'ē ja'quē ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ijē'ē, ma'tēmore mēsarure caquē yeja de'hua maca Diosu de'huacai pa'i sitore. ³⁵ Ao ēa ju'ina, mēsarupi de'hue aohuē. Oco ēa ju'ina, cui'ne

ocuahuë. Mësarupi huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Pa'ina, pëa hue'ña isihuë. ³⁶ Caña peoquë pa'ina, mësarupi de'hue isihuë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, yë'ëre do'i sani ñahuë. Tayo yo'ocohua'ire co hue'ñana co cuãñosiquë paë'ë. Pa'ina, dani ñahuë, yë'ëre.' ³⁷ Ja maca iti nuñerepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi caja'cohua'i a'ë: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre ñani aore'ni, panita'a je yëhua oco ëa ju'iquëre ñani oco ocuare'ni?' ³⁸ Panita'a ¿je yëhua huë'e peoquëpi coa cu'ina ñani pëa hue'ñana isire'ni? Panita'a ¿je yëhua caña peoquë pa'ina, ñani isire'ni, ju'iyë? ³⁹ Panita'a ¿je yëhua ju'iquëre më'ëre ñare'ni? Panita'a ¿co hue'ñana cosiquëpi pa'ina, sani ñare'ni më'ëre?' ⁴⁰ Cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye mësarua jaohua'ire yë'ë yo'je tsini a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajë de'oye yo'ose'e cato jare yë'ëni de'oye yo'ose'e pa'iji.'

⁴¹ Ja maca cui'ne Ëjaëpi caja'quë api, ari te'te pa'icohua'ire: 'Saijë'ë, yë'ë quë'ro pa'ima'pë nejosi te'tere pa'icohua'i. Saijë'ë, huatire cui'ne i jo'yare caquë toa yeja de'hua sitona. ⁴² Ao ëa ju'ina, mësarua aoma'pë paë'ë, yë'ëre. Oco ëa ju'ina, ocoje cui'ne ocuaye pahuë. ⁴³ Huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Jaje pa'ina, mësarupi pëa hue'ña isiye pahuë. Caña peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi isima'pë paë'ë. Ju'iquë paë'ë. Pa'ina, mësarua dani ña'ne pahuë. Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë, mësarua.' ⁴⁴ Ja maca iohua'ipi caja'cohua'i a'ë, ite: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre ao ëa ju'iquëre panita'a oco ëa ju'iquëre, panita'a coa cu'iquëre,

panita'a caña peoquëre panita'a ju'iquëre, panita'a cosiquëre ñajëta'a cōcaiye pare'ni?" ⁴⁵ Jaje cajëna, pai ëjaëpi sehuoja'quë api: 'Nuñerepa cayë, iohua'i teaye pa'i paire ñajëta'a cōcaiye pajë cui'ne yë'ëreje ai jerepa ti necaiye pahuë, mësaru.' ⁴⁶ Jaje casi maca iohua'i saija'cohua'i a'ë, ti nejo hue'ñana. Cui'ne nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue'ñana saija'cohua'i a'ë."

26

Jesure Tseañe Cuasase'e

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaje Jesús si'aye iyere ca tëjini capi, i ye'yacohua'ire:

² "Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye ti'a ja'ñe. Ja maca Pai Mamaquë tseā cuañosiquë pa'ija'quë api, que cuañoja'quëpi."

³ Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna. ⁴ Jarona Jesure coa cosojë tseani huani jëo ja'ñere ca ñahuë, iti yo'o ja'ñere. ⁵ Jaje pa'iquëta'are "fiesta pai tsi'si macata'a tseañe pañu'u, paipi co'aye sañope yo'oma'cohua'ini" cahuë.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja'ju dahuë ju'iquë hue'yosiquë huë'ere. ⁷ Jarote pa'ina, nomiopi quëna huë jai do'i quëna huëna de'o së ma'ñapi timësiconi cajico dacopi tsio dani,

Jesús mesare ñul'ina, ja ma'ñapi i siopëna doo.
⁸ Jaje iyere yo'ocona, ñani i ye'yacohua'ipi pëijë ca huëohuë.

“¿Me ne ja'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire? ⁹ Iopi yecohua'ina isico jaiye curi neni peocohua'i mañani coacaito de'o'ñe pa'ioni yo'oco.”

¹⁰ Cajëna, Jesupi asani capi:

“¿Me yo'ojë josa caye'ni, iote? Iye yë'ëre yo'ocaiye de'oye a'ë. ¹¹ Coa si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja'cohua'i a'ë, mësaru acohua'ire. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë mësaru pama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ¹² Yë'ë siopëna huëo së ma'ñapi doye cato yë'ëre tasi maca huëo së ja'ñere ne de'huacaio yo'oco. ¹³ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a hue'ña iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja'cohua'i a'ë. Jaje quëajëna, pajje iote huanëyoma'pë cuasaja'cohua'i a'ë, io yo'oco pa'ise'e.”

Judaspi Jesure Yehuoye

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Ja maca i ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Is-cariote hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona sani capi:

¹⁵ “¿Je ja'ye saiñe yëye'ni, yë'ëpi Jesure tseacaito?”

Jaje caquëna, asani ite saihuë, treinta curiquë të'ña. ¹⁶ Jare ja macapi Judas Jesure paj peo maca ñani tseani jaohua'i jëñana isisi'i caquë co'epi.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Fiesta huëo mu'se o'saye co'mema'a ao ai mu'se ti'aëna, i ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sei'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquëna, aiñe, Egítopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë ai ja'ñe?

“¿Jerona Egítopi Israel pai etase'e cuasajë na'iquëna, ai ja'ñe neñe'ni?”

18 Cajëna, ipi capi, iohua'ire:

“Saijë'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni ti'ani ite cajë'ë: ‘Ye'yaquëpi caji: Yë'ë yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Jaje pa'ina, mël'ë huë'ena yë'ë ye'yacohua'i ja're coní Egítopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye nesi'i, caquë jëjo saopi.’”

19 Jaje caëna, i ye'yacohua'ipi Jesús cuañese'eje yo'ohuë. Yo'ojë na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huahuë.

20 Ñami de'osi maca Jesús mesare i doce ye'yacohua'i ja're coní paji'i. 21 Pa'i ja yë'ta'a aore ai ñu'i capi, cui'ne:

“Nuñerepa cayë mësarute, mësaru aquëpi yë'ëre yehuoja'quë api.”

22 Ja maca jaje caquëna, jaohua'ipi ai oi ëayerepa asa huesëhuë. Asani sa'ñe iohua'ija'a se huëohuë, ñeje cajë:

“Ëjaë, ¿më ñato yë'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

23 Cajëna, jaohua'ire sehuopi, Jesupi:

“Yë'ë ja're coní te'e quëna de'huana aiquëpi iti yë'ëre de'oye yo'oyeje yo'oquë cosoquë tsea jëo cuañoja'quë. 24 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato toyase'e cayeje pa'ye yo'o saoye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are teayerepa yo'oja'quë api, ite yehuoquë. De'ora'pi, jaë ai de'oma'ë patu.”

25 Ja maca Judaspi, iti cosoquë tsea jëo cuañoja'quëpi ite capi:

“¿Ye'yaquë, mē'ë ñato yē'ëpi yo'oja'quë a'ni?”

Caquëna, capi:

“Jaje pa'ijë'ë. Mē'ë a'ë.”

²⁶ Ja yē'ta'a aore aijë dujëna, Jesús i jëñapi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seji'i. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ire isiquë capi:

“Aijë'ë. Iye cato yē'ë ca'ë.”

²⁷ Ja jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini Maija'quëre de'oji caquë seni iohua'ina se isiquë capi:

“Si'aohua'i ucujë'ë, iye ucu duruhuëna. ²⁸ Iye cato yē'ë tsie a'ë. Huajëye ca nēoñere neñe a'ë. Cui'ne jai pai co'aye yo'ose'ere sai de'huayere caquë isiye a'ë. ²⁹ Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi iye cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë, mësaru ja're cono, yē'ë ja'quë cuañe tē'tena mësaru ja're huajë o'sa cono ucuye ti'a macaja'a.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jëjë tējisi jeteyo'je Olivos cutihuëna saë'ë. ³¹ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Iye ñami si'aohua'ire mësarute yē'ëre quëco pase'e ti peocohua'ire nēija'coa. Jaje pa'ina, toyase'e caji: ‘Huani jëosi'i, yēi ñamare ñacaiquëre. Huani jëosi maca yēi ñama huahuesicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.’ ³² Jaje pa'iquëta'are yē'ëpi ju'isiquëpi huëni du'ru Galileana saquëna, mësarupi jeteyo'je ti'aja'cohua'i a'ë.”

³³ Jaje ca maca Pedropi sehuopi:

“Jaje si'aohua'ire mē'ëre tuiye jëosicohua'i pa'itoje yē'ë cato pañë.”

³⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë, mē'ëre. Iye ñami ja yē'ta'a cura yē'ima'ëna, mē'ë yē'ë ti ñama'quë a'ë caquë toasõe coa caja'quë a'ë.”

³⁵ Pedropi capi, ite:

“Mē'ë ja're conì ju'inë pa'ito ju'inë, yē'ë. Coa caye pañë.”

Caquëna, cui'ne si'aohua'i i ye'yacohua'i cahuë.

Jesús Getsemaní Quë'rona Seña

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ja maca Jesús i ye'yacohua'i ja're conì tì'api, Getsemaní hue'yo hue'ñana. Tì'ani capi, jaohua'ire:

“Yē'ëse'e sani je macana seina, mēsaruse'e iye macana ja'rujë'ë.”

³⁷ Jaje canì coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayaohua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju'i ai yo'o huëopi. ³⁸ Ja maca capi, jaohua'ire:

“Ai oiyë, yē'ë joyopi, jùnì huesëye pa'ina. Jaje pa'ina, mēsaruse'e iye macana pëajë'ë, cui'ne yē'ë ja're conì sëtasicohua'i pa'ijë'ë, mēsaruje.”

³⁹ Jaje canì Jesús ai seña maca te'i se saji'i. Sani jaronà tsiapi yejana simeni ui seji'i, Maija'quëre, ñeje caquë:

“Yē'ë ja'quë maca, de'hue ne tì'añe pa'ito iye sëje da'care pare yē'ëre nejocaijë'ë, pañì yē'ë yëquë cayeje pa'ye yo'oye, coa mē'ë yëyepi yo'ose'e pa'ijaquë.”

⁴⁰ Ja maca i ye'yacohua'i quë'ro co'iquë tì'api, tsoe çaisicohua'ipi uijëna. Ñani Pedrore capi:

“¿Quëco tì'añe pare, yē'ë ja're conì te'e hora macaje? ⁴¹ Sëtasicohua'i pa'ijë'ë. Cui'ne sejë'ë, co'aye mē'ëna, taisicohua'i pa'ie paja'cohua'i.

Nuñerepa joyo cato yëji, neñe. Jaje pa'iquëta'are capëpi tutu peoji.”

⁴² Tìjupë sani cōni seji'i, ñeje:

“Yë'ë ja'quë iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa mē'ë yëyeje yo'ose'e pa'ija'quë.”

⁴³ Tìjupë co'ipi. Co'iquë i ye'yacohua'i cāisicohua'ini tì'a cōpi. Iohua'i ñaco cāpi ai huëo cā'a do'ire sio meina, cāë'ë. ⁴⁴ Ja maca ñani jēoni saji'i, cui'naëpi Maija'quëre ses'i caquë toasoñe acore. Ja'rë i case'eje pa'ye caquë seji'i. ⁴⁵ Ja maca saji'i. I ye'yacohua'i quë'rona sani cāpi, jaohua'ire:

“Yureta'a de'oji. Cāijë'ë, cui'ne huajëjë'ë. Tsoe tì'api, Pāi Mamaquëre co'aye yo'ocohua'i jēñana isija'a maca. ⁴⁶ Huëijë'ë. Sañu'u. Tsoe daiji, yë'ëre yehuoja'quë.”

Jesure Tseañe

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús ja yë'ta'a cocare cāpi, Judas tītasi macaje. Jaë cato doce soisicohua'i aquë paji'i. Cui'ne i ja're cōni jai pāi daë'ë, hua'ña cui'ne tara cōni cājicohua'ipi. Jaohua'i cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i jaohua'i jējo daocohua'i cui'ne judío pāi aiohua'i jējo daocohua'i paë'ë. ⁴⁸ Judas iti yo'oquë yehuoja'quëpi quëaëña, jaohua'ire:

“Yë'ë ini sihuaja'quë a'ë. Jaëni tseajë'ë.”

⁴⁹ Jaje casiquëpi Jesuna tsiojani ite sihuayeje yo'oquë cāpi:

“¿Pa'iquë, ye'yaquë?”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

“¿Cajei, iquena daiquë'ni?”

Ja maca Jesure tsiojani tseani sahuë.

⁵¹ Ja maca jaje yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani cajorose'e tēto tēapi, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē jo'yaēre pani. ⁵² Jaje yo'oquēna, Jesupi capi:

“De'huajē'ē, mē'ē hua'tiyo io pa'i huē'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi uihuacohua'i cato jare cui'ne hua'tiñoapi huaijēna, ju'ija'cohua'i a'ē. ⁵³ ¿Huesēquē mē'ē yē'ēpi yē'ē ja'quēre sequēna, yurepi tsoe doce mil huiñāohua'ire jējo daouna, cōcatira'se'e? ⁵⁴ Jaje yo'oye pa'ito ¿me toyase'e caye ti'aquē'ni, jaje yo'o ja'ñe a'ē, ca nēose'e?”

⁵⁵ Ja maca Jesús paire capi:

“¿Mēsaru yē'ēre tseañu'u cajē hua'ñapi cui'ne tarapi cōni tse'ejē date, co'amaña ñaēre tseañeje pa'ye? Si'a mu'seña mēsaru ja're yē'ē pa'i Maija'quē huē'epi ñu'i ye'yaquēna, mēsaru ti yē'ēre tseañu'u cama'pē pa'isicohua'i a'ē. ⁵⁶ Jaje pa'iquēta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quēre quēacaicohua'i toyajē pa'ise'epi ti'ajaquē cajē.”

Ja maca si'aohua'i i ye'yacohua'i Jesure te'ire jeoni cati saē'ē.

Judío Pai Ca Tējicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jesure tseasicohua'i sahuē, Caifás Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē quē'rona. Cui'ne jarote cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi paē'ē. ⁵⁸ Jaje pa'ijēna, Pedropi so'o maca se ñaquē jeteyo'je tuji'i, pai ējaērepa huē'e daripē quē'rore paja'a. Sani jaro cacani

ja huë're ñacaicohua'i ja're coní ja'rupi, merepa yo'oja'cohua'i a'ni íte tseasicohua'i cuasaquë.

⁵⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pai yo'oye ñani ca tējicohua'ipi co'ehuë, Jesure sañope co'aye yo'oquë api cacohua'ini tì'ani Jesure huani jëoñu'u cajë.

⁶⁰ Jaje co'ejëta'a tì'añe pahüë, íte sañope ca ja'ñe. Jaje tì'ama'pë jai pai íte coa huëojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jaje yo'o maca cayaohua'i tēji hue'ñarepa sañope cacohua'i daë'ë. ⁶¹ Jaohua'ipi dani cahuë: “Iquë cato yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë api.”

⁶² Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nēcani capi, Jesure:

“¿Ti te'e yë'opoje sañope sehuoye paquë, mē'ë? ¿Mē'ëre sañope jaohua'i caye asaquë, mē'ë?”

⁶³ Jaje catoje Jesús ti cama'ë paji'i. Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi capi, íte:

“Maija'quë huajëquërepa mamipi mē'ëre care pajë'ë, cayë. Quëajë'ë, mē'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo paní.”

⁶⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, íte:

“Jaje pa'ijë'ë. Í a'ë, yë'ë, mē'ë cayeje. Cui'ne mësaru ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë Diusu tutu quë'irepa ëja tē'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sir-ija'a daina.”

⁶⁵ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi í ju'i care naë ye'sapi, ai coa care paji caquë ññoquë. Jaje yo'oquë capi:

“Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'oji, í yë'opo cayepi. ¿Jaje pa'ito íquere yeque cajë í yo'oquëna,

ñasicohua'ini seni asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, i cue'cuequë caye. ⁶⁶ Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësarü?"

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

"Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'iñe pa'iji."

⁶⁷ Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi të'cahuë.

⁶⁸ Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:

"¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?"

Pedro Cosose'e

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i quë'rona tsiojani cao, ite:

"Më'ëje Jesús Galilea aquë ja're coní cu'i pa'isiquë aë."

⁷⁰ Jaje cacona, Pedropi si'aohua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:

"Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?"

⁷¹ Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'icohua'ire:

"Iquë Jesús Nazaret aquë ja're coní cu'i pa'isiquë api."

⁷² Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso copi:

"Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë."

⁷³ A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite cahuë:

"Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji, huesëye peoye."

⁷⁴ Cajëna, ipi capi:

“Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësaru.”

Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i. ⁷⁵ Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e: “Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë.” Jare cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai oji'i, co'a ju'i.

27

Pilatona Jesure Isiye

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pa' aïohua'ipi te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë. ² Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

³ Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi pañete yo'ore'ni cuasaquë oi treinta curi tē'ña ite isise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina.

⁴ Co'yoquë capi, jaohua'ire:

“Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jeoja'quëre isiquë.”

Jaje caquëna, iohua'ipi sehuohuë, ite: “¿Iquere yëquë oiye'ni, ja yo'ose'e? Më'ëse'e yo'oquë cajë'ë.”

⁵ Ja maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jeo ñato saoni sani queo deni juji'i.

⁶ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe qese'ere tsi'soni careña:

“Iye curiquë Maija'quëre coa isijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie do'i saise'e me ayaye'ni.”

⁷ Ja jeteyo'je jaohua'i te'e cui'ne si'a yè'quë maca cuasajë ca de'huahuë, “soto ne hue'ñana yejare hueroñu'u, tìohua'ire taja'a yejare” cahuë. ⁸ Jaje pa'ina, ja yeja yureje “Tsie Yeja” hue'eji. ⁹ Jaje tì'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toyaquë pa'ise'e ñeje cayepi: “Treinta curiquë tē'ña imahuë, ì do'ire Israel pai isise'ere. ¹⁰ Japi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yè'ëre cuañese'eje pa'ye.”

Jesús Pilato Ña Hue'ñare Pa'ise'e
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jesús pai ëjaë quë'rona sasiquë paji'i. Pa'ina, ipi ìte seji'i:

“¿Më'ë aë, judío pai ëjaërepa?”

Caquëna, Jesupi capi, ìte:

“Jaje pa'ijë'ë. Më'ë case'eje pa'i a'ë.”

¹² Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi sañope co'aye catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i. ¹³ Paquëna, ja maca Pilatopi capi, ìte:

“¿Asama'quë më'ë, më'ëre sañope yo'ojë caye?”

¹⁴ Jaje catoje Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani pai ëjaëpi ai ise'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca pai ëjaëpi cosicohua'ire eto saoquë yo'oye paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoquë paji'i. ¹⁶ Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë

si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë. ¹⁷ Jarote jai p̄ai tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás pa'nita'a Jesucristo?”

¹⁸ De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye yo'oma'quëni tsease'e. Jaje pa'ina, Pilato jaje capi.

¹⁹ Ja yë'ta'a Pilato p̄ai co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hue'ñare ñu'ina, i pacopi jëjo dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:

“Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na con̄i yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ñajë'ë. Jaëte yo'o do'ire huëo can̄i ñahuë, ai co'ayerepa.”

²⁰ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío p̄ai aiohua'ipi paire cuañehuë, Barrabásni etojë'ë cajë, cui'ne Jesuni huani jëoja'quëre cajë'ë, cahuë. ²¹ P̄ai ëjaëpi tijupë cui'ne sen̄i coquë capi:

“¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?”

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Barrabásni etoye yëyë.”

²² Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?”

Caquëna, si'aohua'i sañope cahuë:

“¡Queja'quë api!”

²³ Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?”

Caquëna, tijupë cui'ne cui cohuë:

“¡Queja'quë api!”

24 Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa ti'lama'ëna, coa paipi jerepa josa yo'ojë sañope jase'e cajëna, ña ju-jani jëña tsoasi'i caquë oco daja'quëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:

“Yë'ëpi iquë de'o paire huani jëo ja'ñe cuañema'ë pa'iyë. Mësaruse'e yo'ojë'ë.”

25 Jaje caquëna, si'a pai sehuohuë:

“Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jëo do'i tomejaquë.”

26 Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'ija'quëre. Etoquë Jesuni si'seni ja jeteyo'je quëni huani jëoja'quëre jëjo saopi.

27 Ja jeteyo'je pai ëjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ena. Si'a soldado pai tsi'sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i hue'ñana. 28 Ja jeteyo'je i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë.

29 Cui'ne siopëna miu maro puacaë'ë. Cui'ne ëja te'te jëtëna soquë tarapë isihuë. Ja maca i ña hue'ñana do're ja'runi cue'cuejë ñeje ite cahuë:

“iPa'ijë'ë, judío pai ëjaërepa!” 30 Jaje cajë cui'ne copi tse'sejë cui'ne ite tarapëpi siopëna tē'cajë yo'ohuë. 31 Jaje ite cue'cue tējini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Quëse'e

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaropi etani saijë Cirene aquëre ti'ahuë, Simón hue'equëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañehuë.

33 Jaje yo'ojë Gólgota hue'e hue'ñana ti'ahuë. Jaje cani cayë, pai siopë tara. 34 Jarona Jesure cuiya'i

o'sa conona sējeñe conī co'mesicore ocuahue. Jaje ocuañēna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, iote.

³⁵ Ite quesī maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care ɰnepi iote paja'cohua'i a'ni? cajē yo'ohuē, sa'ñe iohua'ija'a. Jaje yo'ojēna, tsoe aquē Maija'quēre quēcaciquē toyase'e ñeje caye ti'api: “Yē'e ju'i care pai ñape huahuehuē, iohua'ija'a ɰnepi paja'cohua'i a'ni?” cajē yo'ohuē. ³⁶ Jaje yo'o tējini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajē ja'runi ñahuē. ³⁷ Cui'ne i siopē sa'nihuēna ja do'ire ju'iji caco quēcacore toyani sēohuē. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUē API, JESÚS, JUDÍO PAI ĒJAĒ.

³⁸ Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire quesicohua'i paē'ē, i ja're conī, yequēni i ēja te'tena cui'ne yequēni i ari te'tena. ³⁹ Cui'ne iti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejē tea ju'ijē siopē api sē'cuijē saē'ē, ite ñajē. ⁴⁰ Cui'ne cahuē:

“Mē'ē a'ē, Maija'quē huē'e peo huē'ña ne-joni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huēoja'quē a'ē, caquē pa'isiquē. Jaje pa'i sēte yure co'ye huasojē'ē. Mē'ēpi Maija'quē mamaquē pani cruzupi caje nēcajē'ē.”

⁴¹ Jaje cui'ne Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ijē cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijē, fariseohua'ijē cui'ne cue'cuehuē, ite. Jaje cue'cuejē sa'ñe iohua'ija'a cahuē:

⁴² “Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquēta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai ējaērepa pani yurepi cruzu dequēpi caje nēcaēna, sehuoye patira'pi, maire. ⁴³ Iquē cato Maija'quēna ire papi cuasaquē quēcoquē paji'i. Jaje pa'isiquēre sēte yure Maija'quēpi ite huasojaquē, ite oiquērepa

pani. Ita'a maire 'yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api."

⁴⁴ Cui'ne co'amaña ñaohua'ije i ja're conì quesicohua'ique tea ju'ijë sañope cahuë.

Jesús Ju'ise'e

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Ja maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iolepa de'o nëji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja'a. ⁴⁶ Cui'ne jare ja hora pa'i maca Jesús ai tutu cui'pi: "Eli, Eli, lama sabactani". Ja caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, ¿me nesi'quë yë'ëre jeoco huesou'ni?

⁴⁷ Yecohua'i iti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji."

⁴⁸ Jare iti macapi te'i huë'huëpi, oco saësi pë quërëjasi'i caquë. Quërëjani dani o'sa cuiya'i conore saë tējini soquë tarapëna hue sëoni ucujaquë caquë ja'ye maca sapi. ⁴⁹ Jaje yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:

"Yo'oma'ë. Ña'nu'u, Elíaspi dani ite huasoquë pa'ito."

⁵⁰ Tijupë Jesús tutu cui'ne cui copì. Ja maca juni huesëpi. ⁵¹ Jare iti macapi Maija'quë huë'e ta'tëpo tëhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje ñu'cuequë cui'ne quëna yejañaje tsate saji'i. ⁵² Cui'ne ju'isicohua'ire tase'eje hui'ye sapi. Cui'ne Maija'quëre asani ju'isicohua'ije huëisicohua'i paë'ë. ⁵³ Tasi daripëapi huëisicohua'i paë'ë, Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pai ñahuë, jaohua'ire.

⁵⁴ Ja maca Capitán cui'ne i ja're coní Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cueye ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: “Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i.”

⁵⁵ Jarote jai pai nomiohua'ije paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi cöcaijë tuisicohua'i.

⁵⁶ Jaohua'i ja're coní paë'ë, María Magdalena, María Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co coní paë'ë.

Jesure Tase'e

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea daripë aquëpi daji'i. Jaë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i. ⁵⁸ Jaje pa'ipi jaëpi Pilato quë'rona sani Jesús capëre seji'i. Seina, ja maca Pilatopi cuañepi, isijë'ë caquë iti ñacaicohua'ire. ⁵⁹ Josépi i capë si'si peo capi peo hue'ña deapi. ⁶⁰ Yo'oni huajëcore pana i tsecona oapi, quëna yeja perepëna coje nesicon. Ite tani jai quëna pëpi daripë se sioni saji'i. ⁶¹ Cui'ne jarote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María coní, daripë tiñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tasito Ñacaicohua'i

⁶² Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tējisi maca paji'i. Pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseohua'i coní Pilato quë'rona saë'ë. ⁶³ Ti'ani cahuë: “Ejaë, yëquë jaë cosou ja yë'ta'a huajëquë pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, ‘Toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi cui'naëpi huëija'quë a'ë case'ere.’ ⁶⁴ Jaje pa'ina, jëjo saojë'ë, tasi daripë ñaja'cohua'ire toaso

mu'seña pa'i macaja'a, i ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sani, ja maca paire 'Tsoe huëji'i, juni huesësiquë pa'isiquëpi' cama'cohua'ini. Jaje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cosose'e jerepa coa cosose'e pa'ima'coni tëjiyerepa cosoyepi."

⁶⁵ Cajëna, Pilatopi capi, jaohua'ire:

"Jaohua'i pa'iyë, iti ñacohua'i soldado pai. Jaje pa'ito sani de'oyerepa ñajë'ë."

⁶⁶ Jaje caëna, sani tasi daripëre de'oyerepa de'huani iti coje sio quëna pë ëmëje'ena toyani sëohuë. Sëoni iti macana soldado paire ñaja'cohua'ire jeoni saë'ë.

28

Jesús Jui'siquëpi Huëise'e

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca María Magdalena, cui'ne yeco María coni tasi daripë ñañu'u cajë saë'ë. ² Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cueye paji'i, Ja cato Ëjaë huiñaëpi ma'tëmopi tasi daripë quë'rona titani yo'opi, quëna pë coje siosiconi ne taoni io ëmëje'ena ja'rupi. ³ Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i. Cui'ne i ju'i capi po yëioje pa'iolepa paji'i. ⁴ Jare ñani soldado paipi quëquë huesëni tsasijë ju'ise'eje pa'iohua'i de'ohuë. ⁵ Ja maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:

"Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure quëni huani jeosiquëre mësaru co'eye. ⁶ Iño peoji. Tsoe huëji'i, i case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ite o'a sitore. ⁷ Sani esa cajë'ë, i ye'yacohua'ire: 'I cato ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Yure jaje pa'ipi mësaru

Galilea ja yë'ta'a tì'ama'pëna du'ru sai'ja'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, mësaru.' Iyese'e pa'iji, yë'ë mësarute casi'i cuasase'e.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi esa tasi daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai sihuacohua'ipi huë'huëjë saë'ë, huajë cocare i ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë. ⁹ Ja huë'huëjëna, Jesupi jaohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna, ja maca Jesure ire papi cajë i quëona su'cuajë de'oquëre pani cahuë.

¹⁰ Yo'ojëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Galileana sani yë'ëre ña'ne pa'iji.”

Soldado Pai Quëase'e

¹¹ Ja yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pai iti ñasicohua'ipi pai pa'i huë'ñana sani si'aye iohua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire.

¹² Ejaohua'ipi sani aiohua'i ja're con cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ijaquë cajë. Jaje cajë ja maca soldado paire jaiye curiquë isihuë. ¹³ Isijë cahuë, jaohua'ire:

“Mësarupi cajë'ë: ‘ñami yëquë cani huesësi maca Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sahuë.’ ¹⁴ Jare pai ëjaëpi asa tì'ani, mësarute sa'nope yo'oye pa'ito yëquëpi ite ca de'huacañu'u. Cui'ne ai yo'oye pa'itojë cöcaila'cohua'i a'ë, mësarute.”

¹⁵ Ja maca soldado paipi curiquë imani, sani jare iohua'i yëhuojë case'eje pa'ye quëahuë. Jaje pa'ina, yure iye mu'señaje judío pai cui'ne quëajë pa'icohua'i a'ë.

Jesupi I Jëjo Daocohua'ire Cuañese'e

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Jaje du'ru ca nēose'e sēte i ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana saē'ē, Jesús quēa nēosi cutihuēna. 17 J̄arona Jesure ñani i'te do're ja'runi de'oquēre pa'ni cajē yo'ohuē, j̄a yē'ta'a yecohua'i jēa coejēta'a. 18 J̄a maca Jesús j̄aohua'ire tsioj̄ani capi:

“Yē'ēna si'aye tutu isise'e pa'iji, ma'tēmo cui'ne yeja cuañequērepa pa'ija'quēre. 19 Jaje pa'ina, saijē'ē, coa si'a yejaña pa'i pa'i hue'ñana. Sani yē'ēre ye'yecohua'ire necaijē'ē. J̄aohua'ire Maija'quē mamipi, i mamaquē mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijē'ē. 20 Jaje yo'ojē cui'ne ye'yajē'ē, yē'ē mēsarute cuañese'ere si'aye sehujajē cajē. Cui'ne cuasajē'ē, yē'ēpi mēsaru j̄a're si'a mu'seña pa'iji, yeja caraj̄aisi macaj̄a'a.” De'oji. Jaje pa'ijaquē.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d